

สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2558

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

MATERIAL REFLECTIONS OF ESAN COUNTRY LIFE

**By
Miss Areerat Chongklod**

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

Master of Fine Arts Program in Visual Arts

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2015

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ สื่อดี สู่ทัศนวิถีนบพทอีสาน ” เสนอโดย นางสาวอารีรัตน์ ทรงกลด เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาทัศนศิลป์

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

อาจารย์ทรงไชย บัวชุม

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์วิโชค มุกดามณี)

...../...../.....

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ รุ่งธีระพิจิตร)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นาวิน เบียดกลาง)

...../...../.....

กรรมการ

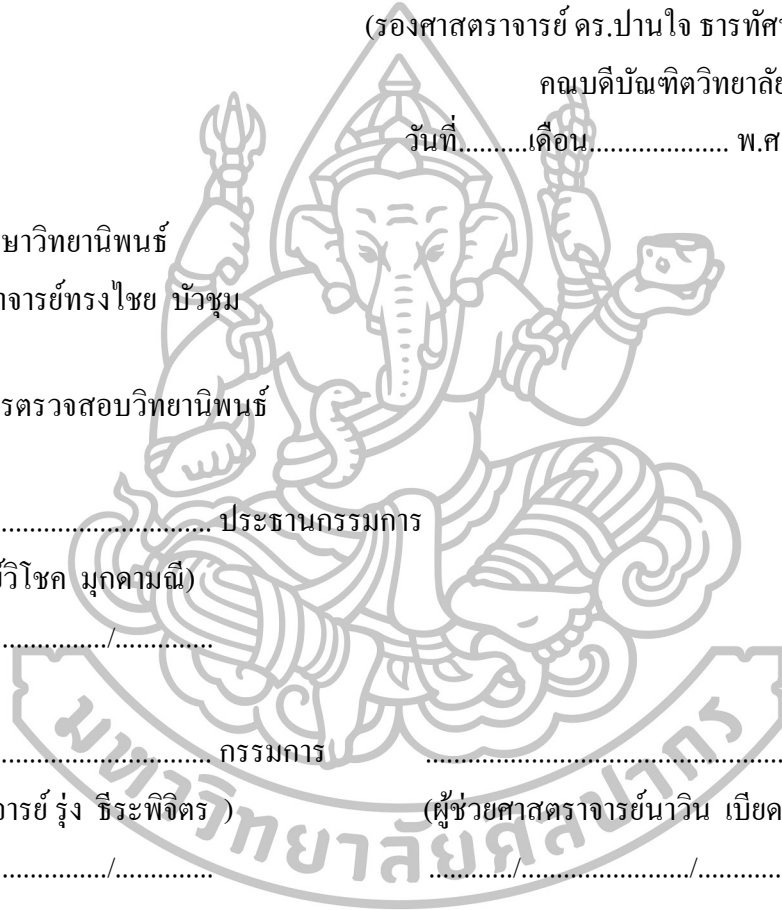
(อาจารย์พรรษา พุทธรักษา)

...../...../.....

กรรมการ

(อาจารย์ทรงไชย บัวชุม)

...../...../.....

56001219: สาขาวิชาทัศนศิลป์

คำสำคัญ: วัสดุ / วิถีชีวิต / เครื่องมือเครื่องใช้

อารีรัตน์ ทรงกลด: สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์:
อ.ทรงไชย บัวชุม. 70 หน้า.

ผลงานวิทยานิพนธ์หัวข้อเรื่อง “สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน” เป็นการแสดงออกถึงเรื่องราวเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในชนบทอีสาน มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตที่เรียบง่ายสภาพความเป็นไปตามธรรมชาติ แวดล้อมในชนบทอีสาน นำเสนอสาระอันดีงามของในชนบทอีสานด้วยการแสดงออกทางศิลปะที่มีลักษณะของผลงานจิตรกรรมผสม การสร้างประกอบกันเป็นรูปแบบและรูปทรงนั้นใช้วัสดุ ความสัมพันธ์ของวิถีชีวิต ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวที่มีสภาพแวดล้อมกับที่อยู่อาศัยและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในชนบทอีสานการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ เพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตแบบชาวบ้านพื้นถิ่นอีสานโดยแท้จริง ความรู้สึกนึกถึงของภาคอีสานมีความผูกพันกับธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัย มีความงามของธรรมชาติในแต่ละช่วงฤดูกาล และความเป็นอยู่ของส่วนหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายสภาพความเป็นไปตามธรรมชาติแวดล้อมในชนบทที่ยังพบเห็นได้ในปัจจุบัน

สาขาวิชาทัศนศิลป์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ลายมือชื่อนักศึกษา .....

ปีการศึกษา 2558

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

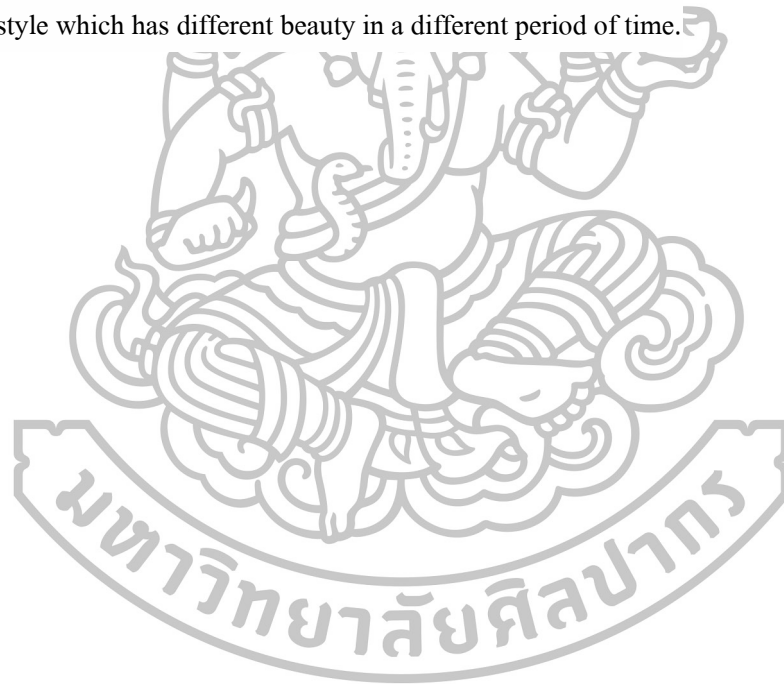
56001219: MAJOR: VISUAL ARTS

KEY WORD: MATERIAL / LIFESTYLE / TOOLS

AREERAT CHONGKIOD: MATERIAL REFLECTIONS OF LSAN COUNTRY.

THESIS ADVISOR: SONGCHAI BUACHUM. 70 pp.

The “Materil Refleclions of Esan Countrylife” thesis is an expression of the story about northeast country life in Thailand. This thesis presenting an easy-living, being one with nature in northeast in a form of mixing technique. I use form and format combined together with the related materials. All feelings and emotions from living in the country show the real northeastlife style which has different beauty in a different period of time.

Program of Visual Arts

Graduate School, Silpakorn University

Student's signature .....

Academic Year 2015

Thesis Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกพระคุณของบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ที่ให้การสนับสนุนและให้ทุนทรัพย์ในการศึกษาเล่าจนถึงจบการศึกษา และญาติพี่น้องของข้าพเจ้าทุกคน ด้วยความเคารพกตัญญูที่ปลั่งใจเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ทรงไชย บัวชุม อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำปรึกษาแนะนำในการศึกษามาตลอดและช่วยเหลือในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ และคณาจารย์ทุกท่านที่เป็นผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาความรู้คอยแนะนำในการศึกษาค้นคว้าตลอดจนการสร้างสรรค์งานศิลปะ

ข้าพเจ้าขอขอบคุณชาวบ้านในหมู่บ้าน โนนแสด หมู่บ้านเหล่า โนนตูม หมู่บ้านสร้างจำปา หมู่บ้านโพธิ์ศรี จังหวัดศรีสะเกษ ที่อุปการะอำนวยความสะดวกในการศึกษาหาข้อมูลค้นคว้าการเข้าไปชิมช้ำ สัมผัสบรรยากาศของวิถีชีวิต ขอขอบคุณเพื่อนๆภาควิชาจิตกรรม ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจในการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้

ข้าพเจ้าขอกราบขอบคุณกองทุนส่งเสริมการศึกษาศิลปะ “มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์” ที่ได้มอบทุนการศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้จนสำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
ขอบเขตการศึกษา.....	2
วิธีการศึกษา.....	3
แหล่งข้อมูล.....	3
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า.....	3
2 ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์.....	4
ที่มาจากแรงบันดาลใจ.....	4
ที่มาจากการดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชนบท.....	4
ที่มาจากสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้จากเครื่องจักสาน.....	5
เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน.....	7
เครื่องมือเครื่องใช้จับ ดักสัตว์ เพื่อการทำมาหากิน.....	9
เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน.....	10
ที่มาจากเครื่องมือเครื่องใช้การเกษตร.....	11
เครื่องมือเครื่องใช้แบบพื้นบ้าน.....	11
เครื่องมือเครื่องใช้แบบสมัยใหม่.....	13
ที่มาจากการศึกษาและข้อมูลด้านศิลปะ.....	22
วัสดุและวัตถุในงานศิลปะ.....	22
อิทธิพลจากการทางศิลปกรรม.....	23
3 กระบวนการสร้างสรรค์.....	27
ขั้นตอนการศึกษา.....	27

บทที่	หน้า
ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน.....	27
ขั้นตอนการทำงานสร้างสรรค์ผลงาน.....	29
วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์.....	38
วิเคราะห์ทางอารมณ์ความรู้สึกและเนื้อหาของผลงาน.....	38
4 การสร้างสรรค์และการพัฒนาผลงาน.....	39
การสร้างสรรค์ผลงานในระยะก่อนวิทยานิพนธ์.....	39
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 1-2	39
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 3-4.....	39
ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 5-6.....	39
การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์.....	40
ผลงานวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 1.....	40
ผลงานวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 2.....	40
ผลงานวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 3.....	40
ผลงานวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 4.....	41
ผลงานวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 5.....	41
ผลงานวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 6.....	41
สรุปผลงานในช่วงวิทยานิพนธ์.....	41
5 บทสรุป.....	67
รายการอ้างอิง.....	68
ประวัติผู้วิจัย.....	69

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านเหล่าโนนตูม อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	14
2 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	15
3 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านสร้างจำปา อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	15
4 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	16
5 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ.....	16
6 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	17
7 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	17
8 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านเหล่าโนนตูม อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	18
9 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านเหล่าโนนตูม อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	18
10 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ.....	19
11 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	19
12 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	20
13 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ.....	20
14 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ.....	21
15 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ.....	21
16 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ.....	22
17 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ บุษมา.....	25
18 ภาพผลงานศิลปนิพนธ์ บุษมา.....	25
19 วัสดุ ไม้ สังกะสี.....	29
20 วัสดุ กระสอบ ตาข่าย และอื่นๆ.....	29
21 สีนํ้าพลาสติก กาวลาเท็กซ์.....	30
22 สีนํ้ามัน นํ้ามันลีดซิด พู่กัน และงานสี.....	30
23 ตะปู คีม ไขควง กรรไกร แม็กซ์ยึง ค้อน.....	31
24 ลีว ตะไบ ปากกา ไม้บรรทัดมุมฉาก ไม้บรรทัด มีดคัตเตอร์ ตลับเมตร และกาวยาง.....	31
25 เครื่องเลื่อยตัดใช้ไฟฟ้า เครื่องสว่าน เลื่อยใช้มือ มีดอีโต้ ปลั๊กไฟ.....	32
26 การร่างภาพสเก็ตซ์.....	32

ภาพที่	หน้า
27 การร่างภาพสเก็ตช์.....	33
28 การร่างภาพสเก็ตช์.....	33
29 ร่างบน ไม้อัด เพื่อรองงาน.....	34
30 ร่างเสร็จนำไปตัดไม้.....	34
31 นำตัดไม้เสร็จเป็นรูปงานรอง เตรียมนำมาวัสดุลงบน ไม้อัด.....	35
32 ทำประกอบโครงสร้างของผลงาน ผสมผสานกับการนำใช้วัสดุ.....	35
33 ทำเป็น โครงสร้างหลักโดยรวมผลงานวัสดุ.....	36
34 การร่างภาพใช้เขียนสีน้ำพลาสติกผสมขาว.....	36
35 การลงสีรองพื้น ใช้เทคนิคสีน้ำพลาสติกผสมขาว.....	37
36 เก็บรายละเอียดของผลงาน จนกว่าจะ ได้สมบูรณ์.....	37
37 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	43
38 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	44
39 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	45
40 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	46
41 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	47
42 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	48
43 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	49
44 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	50
45 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	51
46 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	52
47 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6.....	53
48 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6.....	54
49 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1.....	55
50 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1	56
51 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	57
52 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2.....	58
53 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	59
54 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3.....	60

ภาพที่	หน้า
55 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	61
56 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4.....	62
57 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	63
58 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5.....	64
59 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6.....	63
60 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6.....	64

บทที่ 1

บทนำ

วิถีชีวิตของผู้คนชนบทอีสาน ซึ่งความเป็นอยู่ของส่วนหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย พออยู่พอกิน ในการทำมาหากิน และประกอบอาชีพ ที่พึ่งพาธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินชีวิต จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ข้าพเจ้าสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีแรงบันดาลใจจากในชนบท การแสดงออก ทั้งทางด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก นำมาถ่ายทอดออกมาเป็นผลงานศิลปะที่ข้าพเจ้าจึงนำ สภาพแวดล้อมในวิถีชนบทอีสานมาสร้างสรรค์ เป็นสื่อแสดงถึงบรรยากาศตามธรรมชาติของวิถี ชีวิตในชนบทอีสานที่พบเห็นได้อยู่ทั่วไปของในชนบท

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคอีสาน หรือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเขตหรือภาคหนึ่งของประเทศไทย คน อีสานส่วนใหญ่จะมีวิถีชีวิตประจำวันที่เรียบง่ายไม่หวือหวาอะไร เวลาส่วนใหญ่จะหมดไปกับการ ใช้ชีวิตในท้องทุ่ง สภาพแวดล้อมพื้นถิ่นในชนบทอีสานการอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วย ท้องทุ่งทำนา สัตว์ป่าและสัตว์น้ำจำนวนมาก ชีวิตผู้คนในชนบทจึงมีความสัมพันธ์ กับธรรมชาติ วิถีชีวิตที่สำคัญของคนในชนบท ไม่ว่าจะทำอะไร เมื่อไร หรือจะกินอะไรก็ขึ้นอยู่กับ ธรรมชาติ การดำรงชีวิตของชาวอีสานวิถีชีวิตความเป็นอยู่เป็นไปอย่างเรียบง่ายตามธรรมชาติและ เป็นลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันภายในหมู่บ้าน และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น การทำมาหากิน การประกอบอาชีพ เป็นต้น ทำให้ก่อเกิดเป็นวัฒนธรรมแตกต่างกันไปแต่ละท้องถิ่น

ความเป็นอยู่ของผู้คนส่วนหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย การทำมาหากิน และ ประกอบอาชีพ ที่พึ่งพาธรรมชาติเป็นจุดเริ่มต้นการดำเนินชีวิตของคนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน จึง ทำให้เกิดการแนวความคิดที่จะสร้างสรรค์งานศิลปะที่มีแรงบันดาลใจจากท้องถิ่นชนบทในพื้นที่ อีสาน การนำอารมณ์ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัว และการสภาพแวดล้อมในสังคมชนบทอีสานที่ ยังคงอยู่ในปัจจุบัน

การดำเนินชีวิตส่วนหนึ่งของคนชนบทอีสาน โดยเฉพาะการทำมาหากินที่ส่งเสริมให้ เป็นในกลุ่มที่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม วิถีชีวิตที่ถ่ายทอดออกมาเป็นวัฒนธรรมที่ดำรงมาแต่ ดั้งเดิม ปัจจุบันคงยังมีให้เห็นกันอยู่เป็นการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย ซึ่งสิ่งเหล่านี้นำมาซึ่งความสุขใน ชีวิตชนบทอีสาน โดยแท้จริง

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ข้าพเจ้าได้รับแรงบันดาลใจจากวิถีชีวิตในชนบทอีสานที่ข้าพเจ้ามีความผูกพันมาตั้งแต่เด็ก มาสร้างสรรค์ผ่านงานจิตรกรรมวัสดุผสม เพื่อถ่ายทอดให้เห็นชีวิตความเป็นอยู่อีสานส่วนหนึ่งที่ใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย ความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวที่มีสภาพแวดล้อมที่ที่อยู่อาศัยและเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ ในชนบทอีสานการดำรงชีวิตที่สัมพันธ์กับธรรมชาติ ข้าพเจ้าจึงสร้างงานความงามสร้างบรรยากาศ สีและน้ำหนัก สัมพันธ์กับอารมณ์ความรู้สึก และความงามของธรรมชาติ สภาพแวดล้อมในชนบทอีสานที่ยังพบเห็นได้ในปัจจุบัน

สมมติฐานของการศึกษา

ข้าพเจ้าได้ศึกษาจากวิถีชีวิตในชนบทพื้นถิ่นอีสานในปัจจุบัน โดยนำมาสังเคราะห์และสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมสื่อผสมการใช้วัสดุ เช่น ไม้ สังกะสี กระดาษและอื่นๆ ความสัมพันธ์กับวิถีชีวิต ทำให้เข้าถึงกับความรู้สึกและอารมณ์เฉพาะตัวโดยใช้ มีลักษณะสี เส้น พื้นผิว มิติ และแสงเงา ผลงานสร้างประกอบกันเป็นรูปแบบและรูปทรงนั้น เป็นการสร้างความกลมกลืน ที่มีเขียนบ้านเรือน เล้าไก่ เครื่องมือเครื่องใช้สิ่งของและอื่นๆ บนงานวัสดุ เพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตแบบชาวบ้านพื้นถิ่นอีสานโดยแท้จริง ความรู้สึกนึกถึงของภาคอีสานมีความผูกพันกับธรรมชาติแบบพึ่งพาอาศัย มีความงามของธรรมชาติในแต่ละช่วงฤดูกาล ความเป็นอยู่ของส่วนหนึ่งที่ใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายสภาพความเป็นไปตามธรรมชาติแวดล้อมในชนบทที่ประสานสัมพันธ์กันก่อให้เกิดเป็นอีสานที่ยังพบเห็นได้ในปัจจุบัน

ขอบเขตการศึกษา

1. เนื้อหา นำเสนอการแสดงออกด้วยเรื่องราวของวิถีชีวิต และมุมมองที่เกิดจากแรงบันดาลใจในชนบทอีสาน ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมในธรรมชาติ ที่อยู่อาศัย เครื่องมือเครื่องใช้ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตชนบทอีสาน
2. รูปแบบ การแสดงออกโดยผลงานสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสื่อผสม 2 มิติ ที่มีลักษณะรูปแบบ เหมือนจริงผสมผสานกับการนำวัสดุ การสร้างองค์ประกอบของภาพและการสีด้วยค่าของโทนสีหม่นความกลมกลืน เพื่อสื่อแสดงถึงบรรยากาศตามธรรมชาติของวิถีชีวิตในชนบทอีสาน
3. เทคนิควิธีการ ผลงานจิตรกรรมที่สร้างใช้วัสดุจากธรรมชาติที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สี น้ำพลาสติก สีน้ำมัน กาว และเครื่องมือต่างๆ การใช้สำหรับการทำงานศิลปะ

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาความคิด ความรู้สึกในการทำงานศิลปะของตนเอง
  2. ลงพื้นที่ทางภาคอีสานจริง และเก็บข้อมูลด้วยการบันทึกภาพ
  3. ศึกษาการร่างภาพสเกต
  4. การสร้างสรรค์ผลงานจริง แสดงผลทางความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัวได้มากที่สุด
- ผลงานจึงมุ่งสู่ เป้าหมายของการแสดงออกถึงวิถีชีวิตชนบทในภาคอีสาน
5. นำผลงานเข้าสู่สัมมนา การวิจารณ์ เพื่อแก้ไขปัญหาทางจิตรกรรมในเรื่องราวของรูปแบบและเทคนิควิธีการ
  6. สรุปผลงานวิทยานิพนธ์ พร้อมกับเอกสารประกอบการทำวิทยานิพนธ์

แหล่งข้อมูล

1. สถานที่จริงจากพื้นที่หมู่บ้าน ในจังหวัดศรีสะเกษ
2. อินเทอร์เน็ต
3. หนังสือเกี่ยวกับวิถีชีวิตชนบทต่างๆในหอสมุดศิลปากร และหอสมุดพระราชวังสนามจันทร์

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

1. วัสดุ เช่น ไม้ ดิน กระจก สังกะสี เศษไม้ และอื่นๆ
2. เครื่องมือใช้สำหรับการทำงานศิลปะ เช่น เครื่องสว่านใช้ไฟฟ้า เครื่องเลื่อยตัดใช้ไฟฟ้า เลื่อยตัดไม้ใช้มือ มีดอโต้ ค้อน ตะปู สกรู ตลับเมตร ไม้บรรทัด ดินสอ สีว ไชควง แม็กซิ่ง และอื่นๆ
3. เทคนิคใช้ทำงานศิลปะ เช่น สีน้ำมัน สีน้ำพลาสติก น้ำมันลิดลีด กาวลาเท็กซ์ พู่กันแปรง
4. กล้องถ่ายรูป สมุดร่างภาพ ปากกาและดินสอ

บทที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างสรรค์

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนั้น การได้รับประสบการณ์ในสิ่งที่พบเห็นและคุ้นเคย ซึ่งอยู่ใกล้ตัวและแรงบันดาลใจ แบ่งออกได้ 4 คือ

1. ที่มาจากแรงบันดาลใจ
2. ที่มาจากการดำรงชีวิตและสิ่งแวดล้อมในชนบท
3. ที่มาจากสิ่งของเครื่องมือเครื่องใช้จากเครื่องจักสาน
4. ที่มาจากเครื่องมือเครื่องใช้การเกษตร
5. ที่มาจากการศึกษาและข้อมูลด้านศิลปะ

1. ที่มาจากแรงบันดาลใจ

ข้าพเจ้าเกิด เติบโตมาจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบชนบท ที่อยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ สภาพแวดล้อม ซึ่งมีชีวิตเรียบง่าย ผู้คนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพการเกษตรกรรม คือ การทำนา ซึ่งพื้นที่ทางภาคอีสานนั้นจะเหมาะแก่การทำเกษตร เช่น มีห้วย หนอง บึง เป็นต้น ความอุดมสมบูรณ์ของป่าธรรมชาติ ทำให้สามารถไปเก็บหาของป่า ล่าสัตว์ตามฤดูกาลได้ การดำรงชีวิตจะพึ่งพาอาศัยธรรมชาติ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การดำเนินชีวิตเรียบง่ายสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชนบทอีสาน

ข้าพเจ้าจึงนำประทับใจที่มีต่อวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย โดยได้นำข้อมูลจากแรงบันดาลใจ ในความรู้สึกนึกคิดรูปทรงและสีผสมผสานกับจินตนาการ เป็นส่วนประกอบในผลงานแล้วนำมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะสื่อให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้ในชนบท แสดงถึงรูปแบบของวิถีชีวิตในปัจจุบัน

2. ที่มาจากการดำรงชีวิตและสภาพแวดล้อมในชนบท

คนในชนบทส่วนใหญ่มีอาชีพทางการเกษตร การเกษตรเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับดินและน้ำ ชีวิตคนในชนบทจึงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ จึงได้เข้าไปใช้ประโยชน์จากป่าและน้ำ เพื่อหาอาหารเก็บของป่า ล่าสัตว์และสัตว์เลี้ยง วิถีชีวิตของชาวบ้านเป็นลักษณะกินอยู่อย่างเรียบง่าย การดำรงชีวิตอยู่ได้ และเป็นลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกันภายในหมู่บ้านและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ในช่วงฤดูฝนจะพบปู ปลา หอย กบ เขียด ฯลฯ ส่วนในฤดูแล้งชาวบ้านจะเลี้ยงสัตว์วัวควายในที่ทุ่งนา ในฤดูฝนจึงเหมาะสำหรับใช้ประโยชน์ทำการปลูกข้าวมากที่สุด ชาวบ้านมักจะเริ่มปลูกข้าวในช่วงฝน โดยการใช้ไถนาและหว่านหรือปักดำนาในช่วงเดือนมิถุนายน - สิงหาคม และจะเก็บเกี่ยวในช่วงหน้าหนาวเดือนพฤศจิกายน - มกราคม การปลูกข้าวเป็นอาหารและรายได้เป็นหลัก มีการเลี้ยงสัตว์เป็นอาชีพเสริม เช่น ไก่ เป็ด วัว ควาย เป็นต้น การกินของคนชนบทก็อาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ พวกพืชผักท้องถิ่น เช่น กระจับปี่ ยอดมะขาม หน่อไม้ ผักบุ้ง ผักกระเฉด ตำลึง เป็นต้น พวกสัตว์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นก็ใช้เป็นอาหารสำหรับคนชนบทได้ในภาคอีสาน เช่น แมงอีนูน ไช้ผดแดง จิ้งหรีด ตั๊กแตน จิโป่ม แมงกูดี้ ฯลฯ และส่วนต่างๆ ไปก็กินปูนา กบและเขียด ตลอดจนกุ้งฝอยและปลา ที่มากับกระแสน้ำในฤดูน้ำ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะกินปลามากกว่าสัตว์ชนิดอื่นๆ เป็นอาหารการกินของคนชนบทที่ห่างไกลตามป่าเป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของคนในชนบท ผักสวนครัวให้แก่ครอบครัว เช่น มะพร้าว หนากกล้วย ตะไคร้ ข่า ขมิ้น พริก ฯลฯ แต่ในช่วงฤดูหนาวบางคนในชนบทปลูกผักสวนครัวไว้บริโภคในครัวเรือน การทำมาหากินของคนชนบทจึงขึ้นอยู่กับสภาพธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่นซึ่งไม่เหมือนกัน

3. อิทธิพลมาจากสิ่งของมือเครื่องใช้จากเครื่องจักสาน

ในอดีตมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ได้มีวิวัฒนาการ การดำรงชีพเพื่อให้อยู่รอดในสภาพภูมิประเทศที่ต้องเผชิญอันตราย และการที่จะดำรงชีวิตได้อย่างดี และปลอดภัย มนุษย์เริ่มคิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้อำนวยความสะดวกอย่างง่ายๆ ขึ้นใช้ เช่น อุปกรณ์จำพวกขวานที่ทำจากหิน และเครื่องปั้นดินเผาสมัยหินเก่า นอกจากนี้ นักโบราณคดียังได้ขุดพบหลักฐานที่เกี่ยวกับเครื่องจักสานในยุคหินใหม่ ในเขตอำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี เครื่องจักสานที่พบทำด้วยไม้ไผ่มีอายุราว 4,000 ปีมาแล้ว ซึ่งเก่ากว่าเครื่องจักสานที่เคยพบมา ไม่ว่าจะเป็นทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกา ซึ่งเครื่องจักสานยังได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับคหกรรมของมนุษย์นอกจากทำขึ้นเพื่อประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวัน ดังเช่นการขุดพบเครื่องจักสานกองรวมอยู่กับข้าวของเครื่องใช้ชนิดอื่นๆ ของคนตาย ในยุคหิน ซึ่งพบอยู่ในบริเวณแหลมมลายู และในยุคแรกๆ ของการทำเครื่องจักสานมนุษย์ใช้วัสดุที่หาได้ง่าย และใกล้ตัวมาทำให้เกิดประโยชน์ เช่น ใบไม้ กิ่งไม้ เถาวัลย์ มาถักเป็นเสื่อ รองนั่ง รองนอน และพัฒนาเป็นเครื่องจักสานที่มีความประณีตงดงามดังเช่นในยุคต่อมา¹

¹ วิบูลย์ ลีสุวรรณ, เครื่องจักสานในประเทศไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2539), 1.

เครื่องจักสาน เป็นคำที่บ่งบอกกลวิธีการทำอยู่ในตัวคือ หมายถึงภาชนะเครื่องใช้ที่ทำขึ้นด้วยวิธี จัก และ สาน จึงเรียกรวมกันว่า จักสาน ภาชนะเครื่องใช้ที่ทำด้วยวิธีดังกล่าวเรียก เครื่องจักสาน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 อธิบายคำว่า เครื่องจักสาน และกลวิธีต่างๆ ว่า

“เครื่องจักสาน เครื่องใช้ที่ทำด้วยไม้ไผ่หรือหวาย”

“จัก ก. เอาคมมีดผ่าไม้ไผ่หรือหวายให้แตกจากกันเป็นเส้นบางๆ”

“จักตอก ก. เอามีดคมผ่าๆ ผ่าไม้ไผ่ให้เป็นเส้นบางๆ สำหรับผูกมัดหรือสานสิ่งต่างๆ”

“สาน ก. อากาที่ใช้เส้นตอกทำด้วยไม้ไผ่ หวาย กก ใบลาน เป็นต้น”²

เครื่องมือจักสาน อุปกรณ์ที่ใช้สำหรับทำเครื่องจักสาน มักเป็นเครื่องมือพื้นๆ ที่ช่างจักสานสามารถทำใช้ด้วยตนเอง เช่น มีดตอก มีดโต้

มีดตอก มีรูปร่างเรียวยาวปลายแหลม ค้างม้วนยาว ตัวมีดยาวประมาณ 15-20 เซนติเมตร ค้างทำด้วยไม้ยาวประมาณ 35 เซนติเมตร ตัวมีดค่อนข้างบางเพื่อให้จักตอกได้ดี ปลายแหลมใช้คว้านหรือเจาะได้สะดวก ค้างกลมยาวและงอนกระชับกับข้อศอกช่วยให้จักหรือเหลาตอกได้ดีไม่เกะกะ

มีดโต้ มีดสำหรับฟัน ตัด ผ่าไม้ สันมีดหนาประมาณครึ่งเซนติเมตร ด้านคมบางเพื่อให้ตัดหรือผ่าไม้ได้เบาแรง มีดสำหรับตัดและผ่าไม้ก่อนนำไปจักเป็นเส้นตอกอาจเป็นมีดโต้หรือมีดอีโต้ หรือมีดหัวตัด³

คนในชนบทมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องการเครื่องมือเครื่องใช้ที่เรียบง่าย ในท้องถิ่นมาผลิตได้ด้วยตนเอง และยังเป็นเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้านที่มีประโยชน์ใช้สอยได้ดี เครื่องจักสานภาคอีสานส่วนมาก โดยใช้ทำจากไม้ไผ่ วิธีการจักสานให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม

เครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการทำมาหากินเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ในชีวิตประจำวันที่ข้าพเจ้าคุ้นเคยและพบเห็นกันทั่วไปในชนบทแต่ละช่วงฤดูกาล เครื่องจักสานยังเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยในชนบทถึงแม้ว่าปัจจุบันการทำเครื่องจักสานที่จากเดิมแต่มีเปลี่ยนแปลงไปบ้าง แต่ลักษณะของเครื่องจักสานอันเป็นเอกลักษณ์ประจำถิ่นของเครื่องจักสานก็ยังคงอยู่ เครื่องจักสาน มีรูปแบบและใช้วัสดุต่างกันไปตามความนิยมของแต่ละท้องถิ่นและการใช้สอยซึ่งแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น เครื่องจักสานที่ใช้ในครัวเรือน ใช้จับและคล้องสัตว์ มีดังนี้

² วิบูลย์ ลีสุวรรณ, นามานุกรมเครื่องจักสาน, (กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ, 2553), 6.

³ เรื่องเดียวกัน, 153-154.

3.1 เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน และใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

3.1.1 กระจัง ภาชนะสำหรับฝัดสิ่งเจือปนออกจากเมล็ดพันธุ์พืชหรือใช้ตากสิ่งต่างๆ สานด้วยดอกรมีหลายแบบ เช่น รูปกลมแบน กลมรี

กระจังตากปลา กระจังสำหรับตากปากเค็ม ปลาแห้ง

กระจังฝัดข้าว กระจังสำหรับฝัดแยกสิ่งเจือปนออกจากเมล็ดข้าวเปลือก

กระจังพาดข้าว กระจังขนาดเล็กใช้วางบนพาดข้าว เป็นสำหรับอาหาร⁴

3.1.2 กระจับ ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่สีสุก ใช้ข้าวเหนียวหนึ่งและสิ่งต่างๆ ทรงกระบอก มีเชิงทำด้วยไม้ไผ่หรือก้านตาล โค้งเป็นวง มีฝา มีหูหิ้ว กระจับมีขนาดต่างๆ กันและเรียกชื่อตามการสอย เช่น ใช้ใส่ข้าวเหนียวหนึ่งเรียกกระจับข้าว หรือกระจับเข้า ใส่หมากเรียก กระจับหมาก กระจับทำกันในหลายพื้นที่

กระจับเข้า ภาชนะสานด้วยดอกรสำหรับใส่ข้าวเหนียวหนึ่ง รูปทรงกระบอก โดยทั่วไปสานสองชั้น ตัวกระจับเล็กกว่าฝาเล็กน้อย เพื่อให้ฝาสวมได้พอดี ตัวกระจับมีฐานหรือเชิง ทำด้วยก้านตาลหรือไม้ไผ่เหล้าเป็นแผ่นบางๆ ขดเป็นวงให้พอดีกับก้นกระจับ แล้วผูกกับก้นกระจับด้วยหวาย ใช้เชือกทำเป็นหูสำหรับแขวน หิ้ว หรือสะพาย

กระจับดอกร กระจับสานด้วยดอกรไม้ไผ่สีสุกซึ่งมีปล้องยาว เนื้ออ่อน จักเป็นดอกรได้ง่ายและซ่อมสีได้ดี มักซ่อมเป็นสิกรมท่า แล้วสานสลับกับดอกรธรรมดา เรียก กระจับสอดสี หรือ กระจับลาย ใช้ใส่ข้าวเหนียวหนึ่งไปกินขณะเดินทาง

กระจับเผือก กระจับสำหรับใส่ข้าวเหนียวหนึ่งไว้บริโภคนครวเรือนหรือนำติดตัวเดินทาง มักสานด้วยดอกรไม้ไผ่สีสุกไม่ซ่อมสีจึงเป็นสีเนื้อไม้ตามธรรมชาติ⁵

3.1.3 ก่องเข้า ภาชนะสำหรับข้าวเหนียวหนึ่ง รูปร่างคล้ายโถทรงสูง มีฝาด้ายฝาชี มักสานด้วยดอกรป็นเป็นลายเกล็ดเต่า มีขอบทำด้วยก้านตาล ดินหรือฐานทำด้วยไม้เบญจพรรณไขว้กันเป็นรูปกากบาทผายออกเล็กน้อย นิยมใช้กันในบริเวณจังหวัดมหาสารคามและจังหวัดร้อยเอ็ด

ก่องเข้าหรือก่องข้าวเป็นวัตถุวัฒนธรรมของกลุ่มชนชาวลาว นอกจากใช้ใส่ข้าวเหนียวหนึ่งบริโภคนครแล้วยังใช้ในพิธีกรรมด้วย เช่น ก่องข้าวขวัญ ก่องเข้าจ้งหัน ใช้ใส่ข้าวเหนียวหนึ่ง ในพิธีกรรมของชาวอีสาน มีรูปทรงและตกแต่งให้สวยงามเป็นพิเศษต่างไปจากก่องข้าวทั่วไป

ก่องเข้าลาย ก่องเข้าภาชนะสำหรับข้าวเหนียวหนึ่ง สานด้วยดอกรและดอกรซ่อมสีสลับกันเป็นลาย รูปร่างคล้ายโถทรงสูง มีฝาด้ายฝาชี มักสานด้วยดอกรป็นเป็นลายเกล็ดเต่า มีขอบ

⁴ เรื่องเดียวกัน, 52.

⁵ เรื่องเดียวกัน, 52-54.

ทำด้วยก้านตาล ดินหรือฐานทำด้วยไม้เบญจพรรณไขว้กันเป็นรูปกากบาทผายออกเล็กน้อย มีเชือกร้อยเป็นหูจากดินขึ้นไปสอดกับหูข้างตัวกระติบสำหรับสะพายหรือแขวน⁶

3.1.4 กะต๋ำ ภาชนะจักสานไม้ไผ่รูปร่างคล้ายตะกร้าหรือครุ มีขนาดและประโยชน์ใช้สอยต่างๆ กัน เช่น กะต๋ามีหูใช้หาบหรือหิ้วเรียก กะต๋างวง หรือกะต๋าสวง กะต๋ามีหูเป็นเชือกสำหรับสะพายเรียก กะต๋ำพาย หรือกะต๋ำสาย หากสานโปร่งสำหรับใส่ของใหญ่ๆ ใส่หมากพลูเรียก กะต๋ำหมากหรือเรียกว่า คุหมาก หรือบางครั้งยาคด้วยชั้นผสมน้ำมันยางหรือยาคด้วยจีซี่ (ยางไม้จากต้นจิกบดเป็นผง ผสมกับน้ำมันยาง) ทำเป็นครุตักน้ำ หรือใช้ตาข่ายปิดปากใช้ใส่ปลา กบ เขียด

กะต๋ำคุ กะต๋ามีหูหรือกะต๋าสวง สานด้วยตอก ปากกลม กลางป่องเล็กน้อย ก้นสอบเป็นสี่เหลี่ยม ใช้ไม้ไผ่สอดเป็นขาเดี่ยวๆ สี่มุม มีหูทำด้วยไม้ไผ่ยาคด้วยจีซี่หรือชั้นใช้ตักน้ำหรือหาบน้ำ

กะต๋ำหมาก กะต๋ามีหูหิ้วสำหรับใส่หมากพลูเหมือนเขี่ยนหมาก สานด้วยไม้ไผ่ ขนาดเล็กมักยาคด้วยชั้น เรียก คุหมาก

กะต๋ำสวง กะต๋ามีหูหิ้วสำหรับใส่สิ่งต่างๆ หากสานทึบยาคด้วยชั้นใช้ใส่น้ำ เช่นเดียวกับคุ ถ้าใช้ตาข่ายปิดปากใช้ขังปลา กบ เขียด เรียก ข้องคุ⁷

3.1.5 โตก ที่สำหรับรองรับภาชนะบรรจุอาหาร สานด้วยตอกหรือหวาย รูปร่างคล้ายถาดมีขาโคยรอบ ขาทำด้วยหวายยึดกับวงแหวนที่มีขนาดเล็กกว่าปานเล็กน้อย โตกอีสานมักเรียก พาข้าว หรือ พาเข้า (ดู พาเข้า)⁸

3.1.6 หวด ภาชนะสำหรับนั่งข้าวเหนียว ผัก ถั่ว งา เป็นต้น หวดสานด้วยตอก สานทึบตลอดตลอดใบ รูปร่างคล้ายกรวย ก้นสอบ ปากผาย การนั่งข้าวเหนียวต้องชาน้ำให้เมล็ดข้าวสะอาดแล้วใส่ไว้ในหวดปล่อยให้สะเด็ดน้ำ นำหวดไปวางบนปากหม้อ ซึ่งมีน้ำพอประมาณไม่ให้ น้ำจรดก้นหวด เมื่อนำหม้อไปตั้งไปจนน้ำเดือด ให้น้ำระเหยเข้าไปภายในหวดตามช่องว่างระหว่างรอยสานของตอก ทำให้ความร้อนระอุอยู่ภายในจนของนั่งสุก การนั่งด้วยหวดจะต้องมีใบตองหรือผ้าขาวบางปิดปากหวด เพื่อให้ความร้อนระอุอยู่ภายในหวด

⁶ เรื่องเดียวกัน, 84-86.

⁷ เรื่องเดียวกัน, 92-94.

⁸ เรื่องเดียวกัน, 240.

3.2 เครื่องมือเครื่องใช้จับ ดักสัตว์ เพื่อการทำมาหากิน

3.2.1 ข้องกบ หรือตะข้องใส่กบ เป็นข้องขนาดเล็กสานด้วยไม้ไผ่ รูปร่างต่างจากข้องชนิดอื่นคือ รูปร่างคล้ายสามเหลี่ยม ปากกลม มีฝาเป็นงาเช่นเดียวกัน ถัดจากคอดลงมาถึงสานโปรงลงมามากเกือบถึงกัน ทั้งนี้เพื่อให้ข้องมีน้ำหนักเบาและอากาศถ่ายเทได้ดี ช่วยให้กบไม่ตาย ส่วนกันเป็นสี่เหลี่ยมสอบเข้าหากัน ข้องกบจะมีขนาดเล็กใหญ่แตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้ใช้⁹

3.2.2 งา ส่วนหนึ่งของเครื่องดักสัตว์ เช่น งาลอบ งาไซ สานด้วยตอกหรือไม้ไผ่ เหล่าเป็นซี่ๆ ปลายสอบเข้าหากันเพื่อให้ปลาเข้าไปได้แต่ออกไม่ได้ งาที่ใช้กับเครื่องดักปลาและกุ้งมี 2 ชนิด งาแข็ง และ งาอ่อน

งาแข็ง คืองาที่ใช้ตอกสานขัดเป็นวง ปล่อยปลายตอกให้สอบเข้าหากัน งาชนิดนี้ปลาจะเข้าไปได้ไม่ง่าย มักใช้กับเครื่องดักปลาที่มีเกล็ด

งาอ่อน งาที่ทำด้วยไม้ไผ่เหล้าเป็นซี่ๆ ปลายแหลม ใช้หวายหรือด้ายผูกโยงให้อยู่ในลักษณะของงา งาชนิดนี้ปลาผ่านเข้าไปได้ง่าย โดยเฉพาะปลาไม่มีเกล็ดจะว่ายผ่านเข้าได้ง่าย งากาออกได้ง่ายกว่างาแข็ง

งาที่เป็นส่วนประกอบของเครื่องจักสานสำหรับดักปลาหลายชนิด ทั้งที่ดักโดยใช้เหยื่อล่อไว้ภายใน และใช้กับเครื่องดักปลาที่ดักปลาตามทางน้ำไหล เพื่อดักปลาที่ว่ายทวนน้ำเข้าไปติดอยู่ข้างใน ได้แก่ ลอบนอน ลอบยืน ไซ เป็นต้น¹⁰

3.2.3 ชนาง เครื่องดักปลา สานด้วยตอกไม้เป็นลายขัดเป็นแผงสี่เหลี่ยม แล้วพับมุมสองมุมของด้านยาวเข้าหากัน ทำให้มีรูปร่างคล้ายนึ่งกึ่ง ชนางประเภทนี้มักใช้ช้อนปลาตามกอหญ้าในแหล่งน้ำตื้นๆ การช้อนปลาจะต้องจับที่ขอบสองมือแล้วช้อนเข้าหาตัว หรือจะเดินช้อนไปข้างหน้าเช่นเดียวกับตะแกรงก็ได้¹¹

3.2.4 ไซ เครื่องดักและจับสัตว์น้ำ เช่น กุ้ง ปลา สานด้วยไม้ผาเป็นซี่ถี่ๆ รูปร่างต่างๆ กัน ด้านหน้ามีงาสำหรับให้กุ้งหรือปูปลาเล็กๆ เข้า ไซใช้ดักตามทางน้ำไหลที่น้ำไม่ลึกนัก ใช้ฝือกซึ่งเป็นไม้ไผ่ซี่ๆ ถักเป็นแผงยาวๆ กันขวางทางน้ำไหล เว้นช่องเล็กๆ ไว้ให้ปลาเข้า ไซ การดัก ไซจะต้องวาง ไซให้หน้า ไซประกบติดฝือก ตรงช่องที่เจาะไว้โดยหน้า ไซจะหันตามน้ำ เพื่อให้กุ้ง ปู ปลา ที่ว่ายทวนน้ำเข้าไปติดใน ไซ

⁹ เรื่องเดียวกัน, 126.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, 161-162.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, 178.

3.2.5 ตะข้อง สำหรับดักกบ สานด้วยตอก รูปร่างคล้ายตะข้องยื่นหรือข้องยื่น ปากกลมมีงา คอคอดสานทึบด้วยตอกไพล ตรงกลางสานโปร่งเป็นตาห่างๆ ด้านข้างมีงาเป็นช่องให้กบเข้า ก้นทึบสานเป็นสี่มุม การดักกบต้องใช้เหยื่อล่อ เช่น ปลาสับ หอยโข่งทูป เมื่อกบไถ่กลืนเหยื่อก็จะเข้าไปกินแล้วติดอยู่ภายใน¹²

3.2.6 ตุ่ม สำหรับดักปลาในบริเวณน้ำตื้น ทำด้วยไม้ไผ่เหลาเป็นซี่กลมๆ ขนาดเล็กกรองด้วยหวาย รูปร่างคล้ายขวด ปากมีไม้ขัดคล้ายกันตะกร้า ส่วนก้นมีไม้สานทึบเป็นรูปรีปิด มีช่องติงาให้ปลาเข้า การดักตุ่มลานต้องเหยื่อล่อ ใช้ไม้แหลมๆ ผูกเชือกยึดกับตุ่ม ไม้ให้ตุ่มเคลื่อนที่หรือถูกสัตว์คาบเคลื่อนไป¹³

3.2.7 ลอบ เครื่องดักปลาหรือกุ้ง ทำด้วยไม้ไผ่เรียกรูปเป็นซี่กลมๆ กรองด้วยหวายตามโครง อาจเป็นทรงกระบอกหรือรูปร่างอื่นๆ ใช้ดักปลาหรือกุ้งที่ว่ายทวนน้ำ

ลอบตั้ง เครื่องดักปลาขนาดใหญ่ ใช้ไม้ไผ่เป็นโครง ดักด้วยหวายเป็นทรงกระบอกในแนวตั้ง เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 70 เซนติเมตร สูง ประมาณ 250 เซนติเมตร มีงาตลอดความสูง มีลำไม้ไผ่เป็นขาสี่ขา สำหรับตั้งไม่ให้ลอยหรือหรือเคลื่อนที่ไปตามน้ำ การดักต้องหันงานตามทางน้ำไหล เมื่อปลาว่ายทวนน้ำขึ้นมาจะเข้าไปติดลอบ

ลอบนอน เครื่องจักสานสำหรับดักปลา สานด้วยไม้ไผ่เหลาเป็นซี่เล็กๆ ถักติดกับโครงเป็นรูปทรงกระบอก ปากมีงาสองชั้นเป็นทางให้ปลาเข้า ก้นมีที่ปิดเปิด การดักลอบต้องเอาลอบจมลงในน้ำให้ปากลอบชนกับฝือกที่เจาะเป็นช่องไว้ให้ปลาที่ว่ายทวนน้ำเลาะฝัดเดินเข้าไปในลอบ รูปทรงของลอบและความถี่ห่างของซี่ลอบจะต่างกันไปตามประเภทของปลาที่ต้องการดัก¹⁴

3.3 เครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน

3.3.1 ครอบไม้ เครื่องรองรัง ใ้ไก่วางไข่และฟักไข่ ทำด้วยลำไม้ไผ่ยาวประมาณ 4 ปล้อง ปลายเรียกรูปเป็นซี่ๆ ใช้ตอกสานให้บานออกคล้ายลุ่ม นำไปตั้งไว้ในเล้าไก่หรือใต้ถุนบ้านผูกติดกับหลักหรือเสาให้แน่น นำฟางหรือหญ้าแห้งใส่ลงไปจนเต็ม เมื่อไก่ฟักไข่แล้วก็เปลี่ยนเครื่องรองเสียใหม่เพื่อกันเรือดโรบกวาน¹⁵

3.3.2 สุ่มไม้ เครื่องสำหรับครอบไก่หรือสัตว์เลี้ยงบางชนิดให้อยู่ในบริเวณที่จำกัด สุ่มไม้สานด้วยไม้ไผ่เป็นตาห่างๆ รูปร่างคล้ายขันคว่ำ มีขนาดเล็กและใหญ่ วิธีการสานเวียนออกจาก

¹² เรื่องเดียวกัน, 224.

¹³ เรื่องเดียวกัน, 236.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, 294-295.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, 214.

ส่วนหัวเผือกออกไปยังดินสุม ที่ดินสุมบางที่สานถี่เพื่อความแข็งแรงและป้องกันมิให้ลูกไก่ลอดออก หัวสุมมีช่องกลมๆสำหรับล้วงลงไปจับไก่ได้ สุมไก่ในบางท้องถิ่นทำแปลกออกไป โดยใช้ลำไม้ไผ่มาจักเป็นซี่ๆ แล้วถ่างออกเป็นตอกตั้ง โดยเว้นปล้องข้อข้างบนไว้สานด้วยตอกนอนให้กางออกคล้ายรูปกรวยหรือฝ่าชี ใช้ครอบขังไก่เช่นเดียวกัน¹⁶

4. อิทธิพลมาจากเครื่องมือเครื่องใช้การเกษตร

สิ่งมีชีวิตทั้งหลาย ทั้งพืชและสัตว์ในโลกนี้ ล้วนวิวัฒนาการมาจากสิ่งมีชีวิตเชิงเดี่ยวซึ่งเกิดขึ้นในทะเลมาก่อน แล้วได้พัฒนาสายพันธุ์เป็นตระกูลต่างๆ จนกระทั่งมาเป็นมนุษย์ สัตว์ และพืชในปัจจุบันแล้ว เราจะเห็นว่าเครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา ซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานประการหนึ่ง (ทุน) ในการทำนาเกิดขึ้นเป็นมาในทำนองเดียวกับสิ่งมีชีวิตดังกล่าวข้างต้น กล่าวคือ กว่าที่คันไถ (และเครื่องมืออื่นๆ ในการทำนา) จะพัฒนาการจากรูปแบบเชิงเดี่ยวมาเป็นรูปแบบเชิงซ้อนอย่างเช่น คันไถกว่าจะพัฒนามาเป็นรถแทรกเตอร์อย่างที่เห็นในปัจจุบัน ได้ต้องใช้เวลาวิวัฒนาการ (ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้เหมาะสมแต่ละยุคสมัย) มาเป็นพันๆปี จากไม้ท่อนเดียว สำหรับปักดินให้เป็นรู เพื่อหยอดเมล็ดพันธุ์ข้าว พัฒนามาเป็นไม้ที่ใช้ไถไปข้างหน้าทำดินให้ร่วนเพื่อหว่านเมล็ดพันธุ์ข้าว ต่อมา จึงพัฒนามาเป็นสองท่อนมีแรงคูดอยู่ข้างหน้า และมาเป็นไม้สามท่อนในลักษณะเดียวกัน จนกระทั่งมาเป็นไถหัวไถควายในอดีตที่ผ่านมา¹⁷

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาของชาวบ้าน แบ่งออกเป็นได้ 2 ประเภท ตามรูปแบบและประวัติความเป็นมา คือ

4.1 เครื่องมือเครื่องใช้แบบพื้นบ้าน

เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนาปลูกข้าวที่ใช้สืบทอดมาจากอดีต เป็นสิ่งที่วิวัฒนาการมาจากพื้นบ้าน โดยการทำขึ้นใช้เอง ใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น แบ่งออกได้เป็นชนิดต่างๆ ดังนี้

4.1.1 เครื่องมือเตรียมดิน ได้แก่ ไถ คราด ไม้มอบ มีด พร้า จอบ เสียม ไท เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้บางอย่างทำขึ้นเพื่อการเตรียมดินปลูกข้าวโดยเฉพาะ เช่น ไถ คราด แต่บางอย่างทำขึ้นเพื่อประโยชน์อย่างอื่นด้วย เช่น มีด พร้า จอบ เสียม ซึ่งใช้ในการขุดดินฟันไม้จักตอกและใช้งานโดยทั่วไปด้วยดังนี้

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, 327.

¹⁷ เอี่ยม ทองดี, ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง (กรุงเทพฯ: มติชน), 2538), 85.

ไถ เป็นเครื่องมือไถนาเตรียมดินปลูกข้าว ไถมีอยู่ 2 ชนิด คือ ไถควาย กับ ไถวัว (ซึ่งนิยมใช้ในบางท้องถิ่น) ซึ่ง ไถควายตัวเดียวประกอบด้วยส่วนต่างๆ เช่น หัวหมูหรือหัวไถง่อนไถ คันชักหรือฮากไถ แอคน้อย ค่าวไถ แอขนาดใหญ่ ฯลฯ

คาค (คราด) เป็นเครื่องมือคราดหญ้าและดินที่ไถแล้วให้แตกย่อย มีส่วนประกอบคือ คันคาค แม่คาค แช่วคาค คันทั้ง มือจับ ฯลฯ

ไม้มอบ เป็นไม้สำหรับลูบดินที่คราดแล้วให้เสมอราบเรียบ ไม่เป็นหลุม เพื่อหว่านข้าวเมล็ดปลูก ไม้มอบเป็นไม้กระดาน หรือ ไม้กลม หรือคั่นกล้วยก็ได้ ใช้เชือกค่าวไถผูกปลายทั้งสองข้างให้ควายลาก

มีดพรวิน เป็นเครื่องมือมีคม ทำด้วยเหล็กมีด้าม ใช้ถางหญ้าหรือฟันตัดสิ่งของลักษณะปลายเป็นจระงอยงุ้ม รูปแบน ตันหนา มีบ้องใส่ด้าม ด้ามสั้นทำด้วยไม้กลมเนื้อแข็ง มีดพรวินต้องซื้อมาจากตลาด แต่ต้องลับบ่อยๆ ไม่เช่นนั้น ไม้คม ใช้การไม่ได้ดี มีดพรวินเป็นเครื่องมือที่ใช้ในชีวิตประจำวันตลอดปี

ขอบก (หรือจอบ) เป็นเครื่องมือมีคม ใช้ขุดดิน ถากหญ้า ทำด้วยเหล็ก รูปแบน หน้ากว้าง มีบ้องใส่ด้าม ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง รูปกลม ส่วนต้นใหญ่ เรียกว่าปลูปลาย ด้ามหาได้จากท้องถิ่น ขอบกเป็นเครื่องมือที่ใช้ในชีวิตประจำวันตลอดปี

เสียม เป็นเครื่องมือขุดดิน พรานดิน ดายหญ้า ทำด้วยเหล็ก ลักษณะหน้าแบนงุ้ม มีบ้องใส่ด้าม ด้ามทำด้วยไม้กลม¹⁸

4.1.2 เครื่องมือเครื่องใช้ในการเก็บเกี่ยวรวงข้าว ได้แก่ เกี้ยว ตอก คันหลาว ขาหมา ไม้ตีข้าว ไม้เขี่ยฟาง กระสอบ ถัง วิ ไม้สาดข้าว ฟอยหนาม เครื่องมือเครื่องใช้เหล่านี้บางอย่าง เช่น ยังใช้อยู่เหมือนเดิม แต่บางอย่าง เช่น วิ เลิกใช้ไปแล้ว

เกี้ยว เป็นเครื่องมือเกี่ยวข้าว ทำด้วยเหล็กมีคม รูปโค้ง มี 2 ชนิด คือ เกี้ยวลา และ เกี้ยวจอ คมเกี้ยวเป็นฟันเหมือนฟันเลื่อย เกี้ยวจอมีบ้องสำหรับใส่ด้าม ด้ามทำด้วยไม้

ตอก เป็นเครื่องมือมัดฟ่อนข้าวและกำกล้า มี 2 ชนิด คือ ตอกมัดฟ่อนข้าวที่เกี่ยวแล้ว กับ ตอกมัดกำกล้า ตอกทำด้วยไม้บึงหนุ่มจักตอกเป็นซี่แบน

คันหลาว เป็นเครื่องมือหาบฟ่อนข้าวจากนาสู่ลานนวด คันหลาวทำด้วยไม้ไผ่สีสุกหรือไม้ไผ่มันก็ได้

¹⁸เรื่องเดียวกัน, 86-97.

ขามา เป็นเครื่องรองรับคันหลาวหรือวางคนหลาว เพื่อเอาฟ่อนข้าวมาแขวนเตรียมหอบ ขามาประกอบด้วยไม้ฐานซึ่งเป็นไม้เหลี่ยม ปักอยู่บนฐาน ปลายเสามีง่ามสำหรับวางคันหลาว

ไม้ตีข้าว หรือ ไม้ฟาดข้าว หรือ ค้อนตีข้าว เป็นไม้หนีบฟ่อนข้าวยกขึ้นฟาดหรือตีให้เมล็ดข้าวร่วง มี 2 ท่อน ลักษณะกลม ทำด้วยไม้เนื้อแข็ง เจาะรูร้อยเชือกตรงปลายไม้ทั้งสองอัน สำหรับเกี่ยวพันฟ่อนข้าว ไม้ตีข้าวทำใช้เอง

ไม้เขี่ยฟาง เป็นเครื่องเขี่ยฟางข้าวที่นวดแล้วให้ออกนอกลานนวด และใช้ตีฟ่อนข้าวที่นวดแล้วให้เมล็ดข้าวที่หลงเหลืออยู่หล่นร่วงลง ไม้เขี่ยฟางข้าวทำด้วยไม้เนื้ออ่อนหรือไม้เนื้อแข็งก็ได้

ไม้สาดข้าว เป็นเครื่องตักเมล็ดข้าวในกองสาดขึ้น เพื่อพัดวีให้ฟูนและเศษฟางรวมทั้งข้าวลีบปลิวไปตามแรงลมที่พัด

ฟอยหนาม เป็นเครื่องกวาดเศษฟางออกจากกองเมล็ดข้าว และกวาดเมล็ดข้าวที่กระจายให้เข้ารวมในกอง ฟอยหนามทำด้วยไม้ไผ่หรือกิ่งไม้อันเล็กๆ ตัดมาหลายอันแล้วมัดส่วนต้นรวมกัน ทำให้ส่วนปลายเป็นพวง¹⁹

4.1.3 เครื่องขนส่ง ได้แก่ เกวียน สาทหรง กระจอบ ถัง ดังได้นำมากล่าวไว้แต่เพียงสังเขปต่อไป

เกวียน เป็นพาหนะขนส่งข้าวจากนาบ้าน หรือไปขายในตลาด หรือใช้รับซื้อข้าว หรือบรรทุกสิ่งของอื่นๆ

สาทหรง เป็นเครื่องหอบข้าวและสิ่งของอื่นๆ

กระจอบ เป็นภาชนะใส่เมล็ดข้าว หรือสิ่งของอื่นๆ

ถัง เป็นเครื่องตักดวงข้าว²⁰

4.2 เครื่องมือเครื่องใช้แบบสมัยใหม่

4.2.1 เครื่องมือเตรียมดิน เครื่องมือสมัยใหม่ที่ใช้เตรียมดินปลูกข้าว ได้แก่ รถไถเดินตามและรถแทรกเตอร์หรือรถจักรไถนา 4 ล้อ

รถไถนาเดินตาม หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า “ควายเหล็ก” เป็นเครื่องมือสมัยใหม่ที่ชาวนานิยมใช้มากในปัจจุบัน ใช้ได้ทั้งไถและคราดตลอดถึงแปลงให้บรรทุกสิ่งของได้ด้วย

¹⁹เรื่องเดียวกัน, 95-98.

²⁰เรื่องเดียวกัน, 98-103.

รถแทรกเตอร์ เป็นเครื่องมือเตรียมดินทำนา ทำสวน ทำไร่ หรือหักร้างถางพงจากทุ่งจากป่าเป็นที่นา

4.2.2 เครื่องนวดข้าว เครื่องนวดข้าวสมัยใหม่ที่นิยมใช้อยู่ในหมู่บ้านทั้งสองแห่งนี้มีหลายขนาด หลายยี่ห้อ เครื่องนวดข้าวหาซื้อได้จากบริษัท เครื่องนวดข้าวบางชนิดมีขนาดใหญ่ ใช้กระสอบรองรับเมล็ดข้าวจากเครื่องได้ทันที แต่บางทีเครื่องมีขนาดเล็ก ปล่อยเมล็ดข้าวให้ร่วงลงกองบนพื้นผ้าใบ จากนั้นจึงตักดวงใส่กระสอบอีกต่อหนึ่ง

4.2.3 เครื่องขนส่ง เครื่องขนส่งข้าวในปัจจุบัน ชาวนาทั้งสองหมู่บ้านนิยมใช้รถสี่ล้อเล็ก รถอีแต๋น รถเข็น รถมอเตอร์ไซค์ และรถยนต์ 6 ล้อ แทนเกวียนล้อ ชาวนาส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นเจ้าของยานพาหนะเหล่านี้ ต้องว่าจ้างคนอื่นมาขนส่งในราคา ตามระยะทางใกล้หรือไกล²¹

ปัจจุบันการทำนาข้าวก็ยังคงเหมือนในอดีตทอดต่อกันมาเรื่อยแต่จะแตกต่างกันไปตามสมัย เช่น สมัยก่อน ใช้ควายในการไถนา แต่ปัจจุบันนี้การใช้ควายไถนาคงไม่มีอีกต่อไป เพราะปัจจุบันนี้มีการใช้รถไถแทนกันหมดแล้ว

ภาพที่ 1 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านเหล่าโนนตุ้ม อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

²¹ เรื่องเดียวกัน, 104-107.

ภาพที่ 2 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้าน โนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 3 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านสร้างจำปา อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 4 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้าน โนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 5 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้าน โพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 6 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้าน โนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 7 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้าน โนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 8 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านเหล่าโนนตุม อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 9 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านเหล่าโนนตุม อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 10 ภาพข้อมูลจากที่ได้รับจาก หมู่บ้านโพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 11 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 12 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 13 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้านโพธิ์ศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 14 ภาพข้อมูลจากที่ได้รับจาก หมู่บ้าน โปธิศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 15 ภาพข้อมูลที่ได้รับ จากหมู่บ้าน โปธิศรี อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

ภาพที่ 16 ภาพข้อมูลที่ได้รับจาก หมู่บ้าน โนนแกด อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ
(จากการสำรวจของผู้วิจัย)

5. ที่มาจากการศึกษาและข้อมูลด้านศิลปะ

5.1. วัสดุและวัสดุใช้งานศิลปะ

ความหมายของคำว่า “วัสดุ” (Object) ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานกล่าวไว้คือ วัสดุที่นำมาใช้ เช่น วัสดุก่อสร้าง ของใช้ที่มีอายุการใช้ในระยะเวลาสั้นๆ เช่น กระดาษ ดินสอ ซึ่งต่างกับคำว่า “วัตถุ” (Material) ที่มีความหมาย คือสิ่งของ ทั้งสองคำนี้มีความหมายที่ใกล้เคียงกัน และบางครั้งก็อาจหมายถึงสิ่งๆ เดียวกัน หรือเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งเราอาจจะใช้คำว่า “วัสดุ” และ “Object” แทนความหมายถึงสิ่งของต่างๆ ทั้งวัสดุและวัตถุที่นำมาใช้ในการสร้างผลงานศิลปะ²²

จิตรกรรมที่เป็น “วัตถุ” ไม่ลวงตา ไม่เลียนแบบสิ่งใดๆ จิตรกรรมประเภทนี้ใช้ทัศนธาตุ สื่อความคิด อารมณ์ ความรู้สึก ความงาม และความหมายโดยตรง²³

²² รัชภพ เตชะวงศ์, วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม, (ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2552), 17.

²³ อธิพิณ ตั้งโกลก, แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมขั้นสูง, (กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2550), 66.

ด้วยประสบการณ์และความผูกพันกับธรรมชาติถึงวิถีชีวิตชนชาวบ้านสภาพแวดล้อมล้วนเป็นสิ่งกระตุ้นให้ข้าพเจ้าเล็งกวัดจากธรรมชาติ วิธีการเหล่านี้มาใช้ในการสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ แสดงออกถึงด้วยเรื่องราวของวิถีชีวิต และมุมมองที่เกิดจากแรงบันดาลใจในชนบทอีสาน ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพแวดล้อมในธรรมชาติ ที่อยู่อาศัย เครื่องมือเครื่องใช้ ที่สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ของวิถีชีวิตชนบทอีสาน

5.2. อิทธิพลจากการทางศิลปกรรม

อาจารย์มณฑิธร บุญมา เป็นศิลปินที่มีความสนใจในคุณค่า ความหมายในแง่มุมต่างๆ ของวัตถุสิ่งของรอบตัว โดยมีความคิดที่ว่า วัตถุต่างๆ เกิดขึ้นมาเนื่องมาจากธรรมชาติและมนุษย์โดยมีความสัมพันธ์เวลาและการวิวัฒนาการของสังคม และความหมายอีกรูปแบบทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม คือความหมายที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวโยงเข้ากับความเชื่อ จารีตประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ของแต่ละสังคม ซึ่งสร้างคุณค่าและความหมายที่แตกต่างกัน การทำงานศิลปะของมณฑิธร นั้นยึดถือในความจริงของวัสดุ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณลักษณะดั้งเดิม คุณค่าความหมายเชิงรูปธรรมและนามธรรม โดยให้ตัววัสดุแสดงเนื้อหาโดยตัวมันเองจากคุณลักษณะทางกายภาพและนามธรรม โดยศิลปินเป็นเพียงผู้ประสานนำเอาวัสดุสิ่งของต่างๆ มาประกอบสัมพันธ์กันเพื่อมาใช้ในการแสดงเนื้อหาสาระให้ผู้ชมได้ชมมิใช่ นำวัสดุมาเปลี่ยนแปลง เพื่อใช้เป็นตัวแทนความหมาย ถ้ายทอดคิดที่ศิลปินต้องการสื่อความหมาย

ผลงานสื่อประสมในชุด “เรื่องราวจากท้องทุ่ง” เมื่อปี พ.ศ.2534 ไว้ว่า “ในการสร้างผลงานของข้าพเจ้านั้น นำคุณลักษณะเฉพาะที่มีอยู่ในวัตถุสิ่งของในสังคม ทั้งคุณลักษณะนามธรรมและรูปธรรมของแต่ละสิ่งมาเป็นสาระสำคัญ เพื่อสร้างและค้นหาจินตภาพใหม่ที่เสนอประสบการณ์ และความหมายนัยสำคัญแก่สาธารณชน วัสดุ เครื่องใช้ นั้นมีรูปลักษณะ, สิ่งที่แสดงค่าความหมายเกี่ยวข้องกับสังคมมนุษย์ในหลายด้าน ในการสร้างผลงานของข้าพเจ้าจึงเป็นการแก้ปัญหาของความสัมพันธ์ที่มีต่อกัน ระหว่างภาพต่อภาพ และภาพในภาพ เป็นเงื่อนไขสำคัญ ภาพของวัสดุหนึ่งรูปลักษณะและความหมายเมื่อประกอบอยู่ร่วมกันกับภาพของวัสดุอีกอย่างหนึ่ง แต่จะเปลี่ยนและมีค่าความหมายต่างออกไป เมื่อไปอยู่ร่วมกับอีกภาพหนึ่ง ความแตกต่างกันของภาพของวัตถุสิ่งของต่างๆ ทั้งด้านรูปธรรมและนามธรรม เป็นตัวกลางสำคัญของการก่อความหมายและสร้างจินตภาพให้แก่ข้าพเจ้าขึ้น ประเภทต่างๆ ของภาพที่แสดงออกจากรูปวัตถุ วัสดุ หรือ รูปสัญลักษณ์ที่มนุษย์สร้างและที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้น ในรูปแบบเหมือนจริงและรูปแบบค่าความหมายเป็นคุณสมบัติที่ช่วยสร้างและคลี่คลายเบื้องต้นที่กำหนดความคิดและจินตนาการของข้าพเจ้าในการสร้างผลงานขึ้น ความสัมพันธ์และการเกี่ยวเนื่องกันและกัน ของภาพจากวัสดุ, วัตถุต่างๆ มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการสร้างความหมาย และแสดงรูปแห่งจินตภาพที่ข้าพเจ้าปรารถนาให้เกิดขึ้น ดังนั้นการเลือกภาพนั้นๆ

เพื่อสื่อความหมายข้าพเจ้าพิจารณาถึง ความจำเป็นและความเป็นไปได้ของภาพต่างๆ ที่จะนำมาสร้างขึ้น ภาพของไฟอาจจะชักจูงจินตภาพของน้ำและควันให้ปรากฏ การเลือกที่จะใช้น้ำ หรือควัน เป็นความไปได้ที่ข้าพเจ้าสามารถสื่อความหมายเป็นนัยได้แตกต่างกันภาพหนึ่งๆนั้น จะถูกแปลและให้ค่าความหมายได้หลายด้าน มีนัยที่บางครั้งชัดเจน คลุมเครือซึ่งสิ่งต่างๆ นี้คือ ค่าความหมายในภาพที่ข้าพเจ้าสนใจ²⁴

ข้าพเจ้าขอยกตัวอย่างผลงานชุด กิจกรรมของชีวิตชนบท ของอาจารย์มณฑิธร บุญมา มีความสนใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสังคม และวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะรูปแบบการดำรงชีวิตที่จากเดิมคนส่วนใหญ่ในประเทศมีอาชีพเกษตรกรรมไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรม วิธีของการดำรงชีวิตแบบไทยจะถูกกลบเลื่อนไป ด้วยเหตุนี้มณฑิธรจึงมีความปรารถนาที่จะสร้างงานศิลปกรรมที่สะท้อนความประทับใจในอดีต โดยมณฑิธรนำวัสดุพื้นบ้านของชาวชนบททางภาคเหนือ เช่น ทราย จอบ เสียม ไม้หวดข้าว ฟอนฟาง ฯลฯ มาเป็นสื่อวัสดุให้เห็นภาพ วิถีชีวิตทางเกษตรกรรมของชาวชนบท การใช้แรงงานผู้งานหนักในท้องทุ่ง ซึ่งวัสดุที่นำมาใช้นั้นล้วนใช้ "มือ" เป็นส่วนช่วยในการปฏิบัติงาน เครื่องมือแต่ละชิ้นนั้นล้วนมีคุณค่า และความหมายทางกายภาพและทางสัญลักษณ์ในตัวเอง²⁵

ผลงานของอาจารย์มณฑิธร บุญมา ผลงานเกี่ยวกับวิถีชีวิตชนบท สะท้อนถึงความสัมพันธ์กับบางช่วงชีวิตของศิลปินอย่างน่าสนใจ ศิลปินจะเลือกที่จะใช้วัสดุอุปกรณ์จากท้องถิ่น มาเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ผลงาน แสดงออกถึงเรื่องราวการดำเนินชีวิตของผู้คน ซึ่งคล้ายกับข้าพเจ้าที่เกี่ยวกับวิถีชนบท และได้รับอิทธิพลในการเลือกใช้วัสดุ ข้าพเจ้าค้นหาแรงบันดาลใจในงานศิลปะของอาจารย์มณฑิธร บุญมา นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงาน และรูปแบบในการแสดงออกทางผลงานศิลปะของข้าพเจ้า

²⁴ รมภพ เตชะวงศ์, วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม, 111- 112.

²⁵ ธนากร ค่วนศิริ, “การศึกษาผลงานของมณฑิธร บุญมา และกมล เผ่าสวัสดิ์ เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะสะท้อนสังคม” (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์ : ศิลปะสมัยใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548), 42.

ภาพที่ 17 ภาพผลงานศิลปิน มณฑิธร บุญมา
 ที่มา: Art Database Rama IX Art Museum, รายชื่อศิลปิน, เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558,
 เข้าถึงได้จาก <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Montien%20Boonma>

ภาพที่ 18 ภาพผลงานศิลปิน มณฑิธร บุญมา
 ที่มา: สุริยะ ฉายะเจริญ, อัตลักษณ์ศิลปะร่วมสมัยไทยจำเป็นหรือไม่, เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558, เข้าถึงได้จาก http://jumpsuri.blogspot.com/2009_03_01_archive.html

การสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้ายังได้รับอิทธิพลจากผลงานของศิลปินที่มาของรูปแบบการแสดงออกแนวความคิด รูปแบบ เทคนิค วัสดุ และเป็นแรงบันดาลใจ นำมาสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตชนบท เพื่อแสดงออกถึงอิสระทางความคิดอย่างเต็มที่ ผลงานออกมาเป็นในรูปแบบจิตรกรรมผสม ในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์ชุดนี้

บทที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์

แรงบันดาลใจของข้าพเจ้าที่มีต่อท้องถิ่นในชนบทอีสาน การดำรงชีวิตอันเรียบง่าย สภาพแวดล้อมในตามธรรมชาติ ด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับที่อยู่อาศัย เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำมาหากิน และการประกอบอาชีพของในชนบท รูปแบบในการนำเสนอผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าเป็นรูปแบบของผลงานสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสื่อผสม 2 มิติ ที่มีลักษณะรูปแบบเหมือนจริงผสมผสานกับการนำวัสดุ เพื่อสื่อแสดงถึงบรรยากาศตามธรรมชาติของวิถีชีวิตในชนบทอีสาน ซึ่งมีกระบวนการสร้างสรรค์มีดังนี้

ขั้นตอนของการศึกษา

1. วิเคราะห์แนวความคิด ความรู้สึกและความสนใจของส่วนตนเอง เพื่อนำมาทำการศึกษา ค้นคว้า
2. แหล่งข้อมูลแบ่งออกเป็น สอง ส่วนคือ
  - 2.1. ข้อมูลจากสภาพแวดล้อมในชนบทภาคอีสาน เป็นประสบการณ์ที่ได้สัมผัสในการเป็นอยู่การดำเนินชีวิต โดยการบันทึกเป็นภาพถ่าย
  - 2.2. ข้อมูลจากพื้นที่จริง การดำเนินชีวิตของชนบทอีสาน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆในการ ดำรงชีวิต สำหรับการพัฒนาการทางความรู้สึกและจินตนาการในการนำมาสร้างสรรค์ในขั้นต่อไป
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้ข้างต้นมาประมวลวิเคราะห์รวมกัน เพื่อให้ตรงกับเป้าหมายที่ตนเองต้องการนำเสนอและแสดงทางความรู้สึกส่วนตัวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อนำไปพัฒนาเป็นงานการสร้างสรรค์ ข้าพเจ้าได้เริ่มร่างเป็นผลงานสเกต เพื่อสรุปรูปแบบที่แน่นอน และเห็นลักษณะที่มีความเป็นไปได้ของผลงานศิลปะที่ออกมา แต่อาจจะมีการปรับเปลี่ยนบาง อย่างได้เวลาสร้างสรรค์จริง

ขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงาน

1. เตรียมหาวัสดุจากธรรมชาติกับวิถีชีวิต เช่น ไม้ไผ่ ไม้ สังกะสี กระจสบ ตาข่าย และอื่นๆ
2. สีน้ำพลาสติก กาว สีน้ำมัน น้ำมันลิกซ์ติด พู่กัน และจานสี

3. อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ การใช้สำหรับการทำงานศิลปะ เช่น เครื่องเลื่อยตัดใช้ไฟฟ้า เครื่องสว่าน เลื่อยใช้มือ ค้อน ตะปู คีม ไชควง แม็กซิ่ง กรรไกรตัดสังกะสี มีดอีโต้ สิว ตะไบ ตลับเมตร ไม้บรรทัด บรรทัดมุมฉาก มีดคัตเตอร์ กรรไกร ดินสอ ปากกาเมจิก กาวยาง ปลั๊กไฟ ฯลฯ

4. เตรียมร่างภาพสเกต นำไปขยายผลงานสร้างสรรค์จริง

5. เตรียมร่างบนไม้อัด เพื่อรองงานวัสดุลงบนงานไม้อัด ร่างเสร็จนำไปตัดไม้แล้วขัดขอบไม้อัด เพื่อขอบอัดไม้ทำให้เรียบไม่ให้มีขนไม้ นำมาวัสดุลงบนไม้อัด

6. ทำประกอบโครงสร้างของผลงาน เริ่มใช้เลื่อยวัดคุมาผสมผสานกันความคิดสร้างสรรค์และอารมณ์ตัวเอง เช่น กระจก สังกะสี ไม้ และอื่นๆ เพื่อนำมาทำเป็นโครงสร้างหลัก โดยรวมผลงานวัสดุ การใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ตอก ตะปู แม็กซิ่งเข้าประกอบงานวัสดุ

7. การลงสี การร่างภาพใช้สีน้ำพลาสติกผสมกาว ขั้นตอนการลงสีรองพื้นก่อนคือ ใช้เทคนิคสีน้ำพลาสติกผสมกาวลงบนงานวัสดุแล้ว เพื่อจะได้เร็วและประหยัดเวลา เมื่อสีรองพื้นแห้งแล้ว

8. เมื่อการลงสีใช้เทคนิคสีน้ำพลาสติก สีรองพื้นแห้งแล้วเสร็จ ขั้นตอนต่อไปการใช้เทคนิคสีน้ำมันบนงานวัสดุ เพื่อเขียนรายละเอียดของผลงาน การสร้างค่าน้ำหนักของสีและแสงเงา สร้างจนก่อเกิดกลมกลืน สร้างบรรยากาศโทนสีหม่น เพื่อให้เข้าถึงความรู้สึกจิตวิญญาณของชนบท ชาวบ้านที่มีการดำเนินชีวิตไปกับตามธรรมชาติอย่างเรียบง่าย และเพื่อสื่อแสดงถึงบรรยากาศตามธรรมชาติของวิถีชีวิตในชนบทอีสาน

ขั้นตอนการทำงานสร้างสรรค์ผลงาน

ภาพที่ 19 วัสดุ ไม้ สังกะสี

ภาพที่ 20 วัสดุ กระสอบ ตาข่าย และอื่นๆ

ภาพที่ 21 สีน้ำพลาสติก กาวลาเท็กซ์

ภาพที่ 22 สีน้ำมัน น้ำมันลีดซิค ฟู่กัน และจานสี

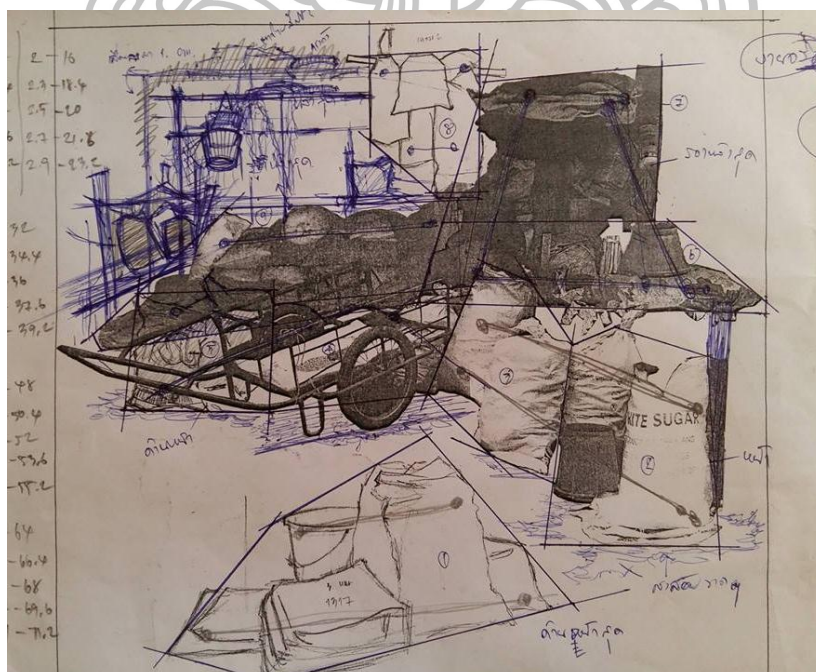
ภาพที่ 23 ตะปู คีม ไขควง กรรไกร แม็กซิ่ง ค้อน

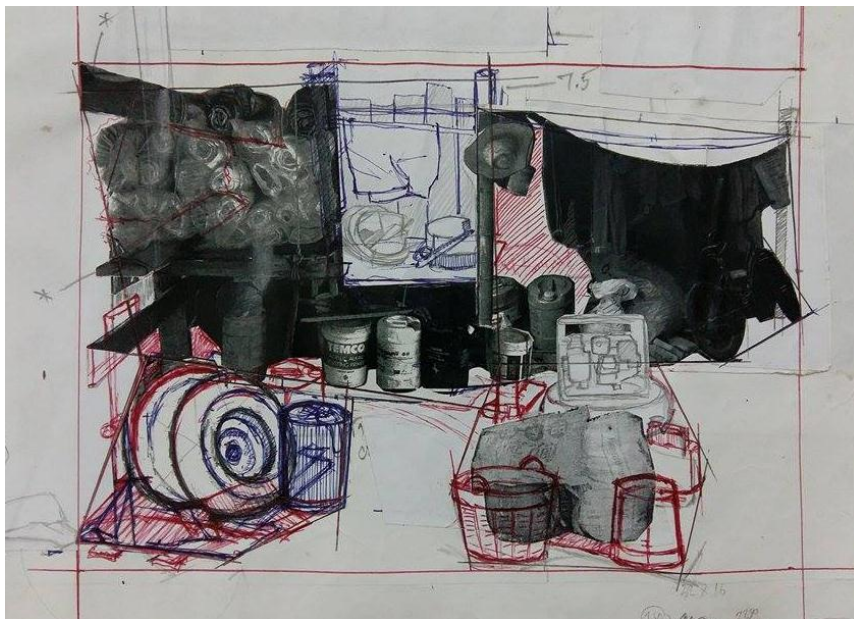
ภาพที่ 24 สิว ตะไบ ปากกา ไม้บรรทัดมุมฉาก ไม้บรรทัด มีดคัตเตอร์ ตลับเมตร และกาวยาง

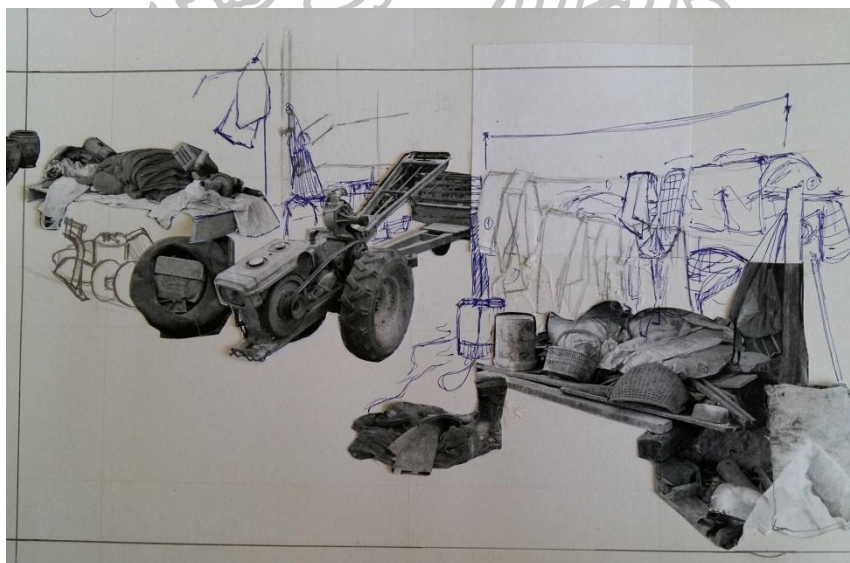
ภาพที่ 25 เครื่องเลื่อยตัดใช้ไฟฟ้า เครื่องสว่าน เลื่อยใช้มือ มีคัตเตอร์ ปลั๊กไฟ

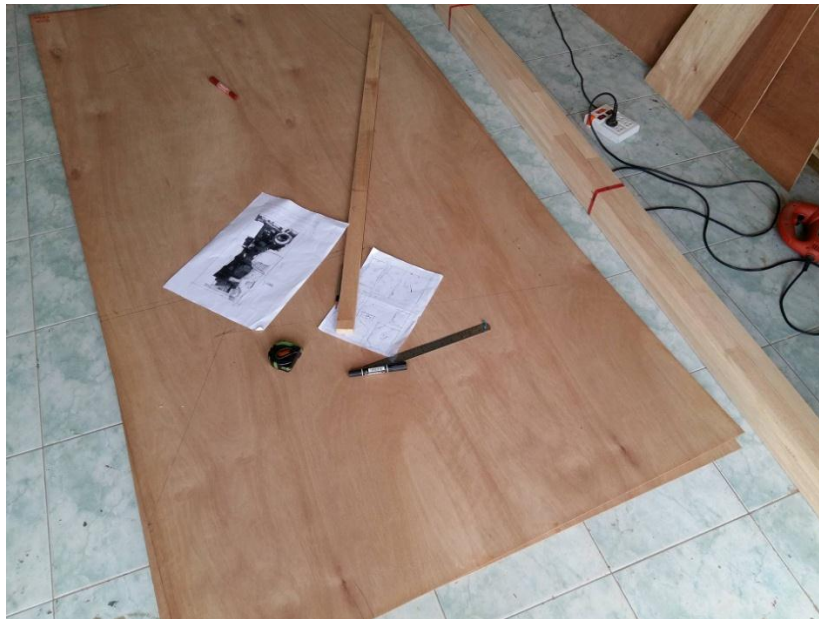
ภาพที่ 26 การร่างภาพสเก็ตช์

ภาพที่ 27 การร่างภาพสเก็ตช์

ภาพที่ 28 การร่างภาพสเก็ตช์

ภาพที่ 29 ร่างบนไม้อัด เพื่อรองงาน

ภาพที่ 30 ร่างเสร็จนำไปตัดไม้

ภาพที่ 31 นำตัดไม้เสร็จเป็นรูปงานรอง เตรียมนำมาวัสดุลงบนไม้อัด

ภาพที่ 32 ทำประกอบโครงสร้างของผลงาน ผสมผสานกับการนำวัสดุ

ภาพที่ 33 ทำเป็นโครงสร้างหลักโดยรวมผลงานวัสดุ

ภาพที่ 34 การร่างภาพใช้เขียนสีน้ำพลาสติกผสมกาว

ภาพที่ 35 การลงสีรองพื้น ใช้เทคนิคสีน้ำพลาสติกผสมกาว

ภาพที่ 36 เก็บรายละเอียดของผลงาน จนกว่าจะได้สมบูรณ์

วิเคราะห์ผลงานสร้างสรรค์

สีและน้ำหนัก ข้าพเจ้าได้กำหนดสีในภาพรวมของงานให้ใกล้เคียงกับสีในธรรมชาติ เพื่อให้เข้าถึงความรู้สึกของชนบทอีสาน ด้วยค่าของโทนสีหม่นความกลมกลืน สร้างบรรยากาศของผลงานได้เป็นอย่างดี

รูปร่างรูปทรง ที่ได้จากสภาพแวดล้อม ข้าพเจ้านำรูปทรงจากวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของในชนบท รวมถึงสภาพแวดล้อมนำมาเป็นรูปทรงหลัก

ระนาบ ในงานสร้างสรรค์ของข้าพเจ้า มีที่ต่างระดับรูปทรงของวัสดุแล้วรู้สึกใกล้เคียง ซึ่งระนาบได้ถูกการลงสีลงไปทำให้เกิดมิติขึ้นมาเหมือนจริง

พื้นผิว จากวัสดุที่ได้จากธรรมชาติที่แสดงออกในงาน มีลักษณะแตกต่างกันของผิว วัสดุนั้น ทำให้เกิดความรู้สึกอารมณ์ตรงกับเนื้อหา พื้นผิวในงานจึงมีความแตกต่างไป

วิเคราะห์ทางอารมณ์ความรู้สึกและเนื้อหาของผลงาน

การแสดงออกด้วยมุมมองของบรรยากาศการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายแบบท้องฟ้าถิ่นอีสาน ซึ่ง ประกอบไปด้วย การทำมาหากินและประกอบอาชีพ ด้วยเทคนิควิธีการเฉพาะตัวของข้าพเจ้า ในงานของข้าพเจ้าได้ว่าเป็นการจิตรกรรมผสมเทคนิคคือผสม เนื้อหาที่มีอยู่จริงให้เข้ากับความรู้สึก ทักษะคิด ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมในภาคอีสาน มาผสมกับเทคนิคและวิธีการด้านศิลปะ โดยสร้างสรรค์ผลงานคือผสม 2 มิติ ทำให้เข้าถึงกับความรู้สึกและอารมณ์ส่วนตัว ผ่านทัศนธาตุต่างๆ เช่น สี น้ำหนัก รูปทรง พื้นผิว มิติและแสงเงา ผลงานศิลปะสร้างประกอบที่สามารถแสดงออกได้อย่างทั้งรูปแบบและรูปทรง เพื่อแสดงถึงวิถีชีวิตของชนบทอีสานที่การดำเนินชีวิตไปกับตามสภาพแวดล้อมธรรมชาติอย่างเรียบง่าย

บทที่ 4

การพัฒนารูปแบบและการสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์

ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ เป็นการนำเสนอเรื่องราวของวิถีชีวิต แรงบันดาลใจในชนบทอีสาน สภาพแวดล้อม และมุมมองของบรรยากาศการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายในชนบทอีสานที่ยังคงอยู่ในปัจจุบัน นี่เป็นผลงานจิตรกรรมสื่อผสม โดยมีระยะเวลาในรูปแบบเทคนิคการทดลองค้นคว้า และการสร้างสรรค์ รวมถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆ มาเป็นช่วงๆ ดังต่อไปนี้

การสร้างสรรค์ช่วงก่อนวิทยานิพนธ์

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 1-2 ผลงานชุดนี้เป็นผลงานจิตรกรรมสื่อผสม ขึ้นมาเป็นรูปแบบ 3 มิติ เพื่อจะได้เห็นมุมมองทุกด้าน ข้าพเจ้าจะใช้น้ำวัสดุมาสร้างประกอบรูปทรง และรูปแบบ เตรียมใช้ดินและกาว ใช้แปรงทากาวบนงานไม้อัดแล้ว นำดินมาโปรยและเอาเศษกิ่งไม้และใบไม้ลงบนงานที่ทากาวไว้ การร่างภาพลงสีใช้เทคนิคสีน้ำพลาสติกผสมกาวลงบนงานวัสดุ เป็นการรองสีพื้นน้ำหนักของงาน แล้วใช้เทคนิคสีน้ำมันเขียนทับบนงานที่เขียนสีน้ำพลาสติก เพื่อให้เขียนรายละเอียดของงานมีเครื่องมือเครื่องใช้และอื่นๆ ส่วนในเรื่องของมีปัญหา คือ ติดตั้งผลงาน 3 มิติ ความรู้สึกของผลงานดูแล้วงานไม่ค่อยแข็งแรงเท่าไรนัก

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 3-4 ผลงานชุดนี้เป็นการเปลี่ยนการปรับปรุงใหม่ ออกมาเป็นผลงานจิตรกรรม 2 มิติ นำมาใช้วัสดุสร้างประกอบรูปทรงให้แบบมุมมองของภาพบรรยากาศ นำไม้อัดมาตัดไม้ทำเป็นพื้นดิน ใช้แปรงทากาวบนงานไม้อัดแล้ว นำดินมาโปรย และใช้เทคนิคเดิมเขียนเครื่องมือเครื่องใช้บนงานวัสดุ เพื่อให้เกิดโทนสีนุ่มนวลสื่อถึงบรรยากาศตามธรรมชาติของวิถีชีวิตที่เรียบง่าย โดยรวมในภาพชิ้นงานยังดูงานยังไม่เป็นธรรมชาติของชิ้นงาน คือ พื้นดิน เพราะตรงขอบไม้เป็นพื้นดินของงานดูขอบไม้แข็งไป

ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 5-6 การพัฒนาความคิดรูปแบบรูปทรงและเทคนิค เพื่อปรับเปลี่ยนมุมมองของผลงานให้เกิดมีระยะของภาพ ไกล ใกล้ ภาพหลังสุดเป็นการนำหนักอ่อน และภาพระยะหน้าจะมีรูปทรงรูปแบบของวัสดุ ใช้เทคนิคแบบเดิมลงบนงานวัสดุมีการเครื่องมือเครื่องใช้และอื่นๆ ทำให้รู้สึกถึงระยะใกล้ ไกล และการนำหนักของสี เพื่อแสดงออกให้เกิดเป็นระยะของภาพ ทำให้ผลงานมีความเป็นตามธรรมชาติและเสมือนเหมือนจริง

การสร้างสรรค์ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 1 การนำเสนอสร้างสรรค์ผลงานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในห้องครัว ข้าพเจ้าได้นำวัสดุมาสร้างประกอบสร้างสรรค์รูปทรงและรูปแบบผสมผสานงานประกอบอย่างละชิ้น และการลงสีบนงานวัสดุ สังกะสี ไม้ กระจกอบ เทคนิคจิตรกรรมผสม แบบเหมือนจริง ใช้สีน้ำพลาสติกผสมกาวและสีน้ำมัน การสร้างค่าน้ำหนักของสี จนเกิดภาพกลมกลืนสร้างบรรยากาศโทนมืดมน เพื่อให้เข้าถึงกับความรู้สึกและอารมณ์ของข้าพเจ้า เป็นผลงานชิ้นนี้ถึงเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน แบบเรียบง่าย และมีเตา หม้อ จาน หอมแดง ข้าวโพด ไห ปลายี่หวาย พริกแห้ง เผือกถ่าน ท่อนไม้ และอื่นๆ ที่ใช้สำหรับเป็นห้องครัวและทำอาหาร การกินชาวบ้านที่อาศัยอยู่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ มีพวกพืชผักท้องถิ่น และพวกสัตว์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น เป็นอาหารกินของชาวบ้านที่หาง่าย เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของผู้คนในชนบท การทำมาหากินของชนบทจึงขึ้นอยู่กับสภาพธรรมชาติ ผลงานนี้เป็นชิ้นๆ นำมาจัดองค์ประกอบของงานติดบนผนัง เพื่อให้เกิดมุมมองของผลงานมีภาพบรรยากาศและมีระยะใกล้ ไกล ภาพหลังสุดเป็นการนำหนักเบาสุด เพื่อมุมมองของงานความรู้สึกระยะไกลของงาน

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 2 การนำเสนอสร้างสรรค์ผลงานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้การช่วงในปลูกข้าวของชนบท ใช้รูปแบบและเทคนิค ความรู้สึกและอารมณ์เช่นเดียวกัน ข้าพเจ้ามุ่งนำเสนอการกำหนดมุมมองของวิถีชีวิตชนบทที่เรียบง่ายให้มีความเป็นธรรมชาติ เกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้การปลูกข้าว ในภาพผลงานนั้นมีรถไถ คราด ถังน้ำมันรถไถ ตาข่าย เสื้อผ้า รองเท้าบูท หมวก และกระจกอบมีข้าวเปลือกอยู่ในนั้นเพื่อเตรียมการปลูกข้าว ในช่วงฤดูฝนชาวบ้านนำไร่รถไถนาเดินตามและหว่านข้าว ปลูกเสร็จชาวบ้านรอจะเก็บเกี่ยวถึงในช่วงหน้าหนาว นำเป็นชิ้นผลงานมาติดผนัง ชิ้นงานระยะใกล้สุดเป็นภาพเสื้อผ้า กระจกอบ ถัง น้ำมันรถไถ และชิ้นงานระยะไกลเป็นภาพมีอุปกรณ์ของรถไถอยู่ข้างล่างของภาพ ภาพบนเป็นตาข่าย เครื่องสูบน้ำ และกระจกอบ ชิ้นงานรวมนำมาจัดวางองค์ประกอบของงานติดบนผนัง เพื่อมุมมองของงาน จากระยะใกล้ไกล ผลงานที่มีภาพบรรยากาศถึงวิถีชีวิตของชาวชนบทกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 3 การนำเสนอสร้างสรรค์ผลงานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการจับดักสัตว์ นำวัสดุมาสร้างประกอบสร้างสรรค์รูปทรงของชิ้นงาน ใช้รูปแบบและเทคนิคเช่นเดียวกัน มุมมองในการแสดงออกถึงวิถีชีวิตของในชนบท ชาวบ้านใช้ในการทำมาหากิน เป็นวิถีชีวิตที่เรียบง่ายของชาวชนบท จากบริเวณชุมชนที่เป็นแหล่งลุ่มน้ำ ห้วย หนอง บึง เป็นต้น ชาวบ้านทำเครื่องมือขึ้นมาเพื่อใช้ในการจับสัตว์ ส่วนมากในช่วงฤดูฝน คือ มีปลา กุ้ง ปู และล่าสัตว์ตามฤดูกาลได้ เพื่อใช้การกินอาหารที่หาง่ายในตามธรรมชาติได้ทุกปี วิถีชีวิตของชาวบ้านเป็น

ลักษณะกินอยู่อย่างเรียบง่าย การดำรงชีวิตอยู่ได้ นำชิ้นงานมาจัดงานประกอบงานวางติดบนผนัง เพื่อให้เกิดมุมมองบรรยากาศระยะของผลงาน

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 4 การนำเสนอสร้างสรรค์ผลงานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้การช่วงเก็บเกี่ยวข้าว ข้าพเจ้าได้นำวัสดุมาสร้างประกอบรูปทรงรูปแบบ และภาพระยะมุมมองของงานไกล ใกล้ การสร้างค่าน้ำหนักของภาพบรรยากาศโทนสีหม่น ข้าพเจ้าเขียนรูปงานบนงานวัสดุนั้นถึงเกี่ยวกับในช่วงการเก็บเกี่ยวข้าว มีกระสอบ ถัง รถเข็นและอื่นๆ การดำรงชีวิตที่เรียบง่าย พอกอยู่ พอกิน พึ่งพาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนำชิ้นมารวมกันจัดวางประกอบของผลงาน แสดงออกถึงบรรยากาศตามธรรมชาติอย่างเรียบง่ายของผู้คนในชนบทและเรื่องราวในชีวิตประจำวันของชาวบ้าน

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 5 การนำเสนอสร้างสรรค์ผลงานเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ในการเครื่องสูบน้ำ ข้าพเจ้าได้นำวัสดุมาสร้างประกอบสร้างสรรค์รูปทรงและรูปแบบออกมาเป็นรูปผลงานสร้างสรรค์ ใช้เทคนิคและความรู้สึกอารมณ์เช่นเดียวกัน เป็นภาพผลงานนั้นเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้การเครื่องสูบน้ำ ในภาพผลงานมีเครื่องสูบน้ำ ถังน้ำมัน ล้อรถไถ กระสอบที่เก็บไว้ในช่วงเกี่ยวเสร็จ ถัง เสื้อผ้า หมวก และจักรเย็บผ้า ในภาพบรรยากาศของงานเครื่องมือเครื่องใช้และอื่นๆ หลังจากงานช่วงเก็บเกี่ยวข้าวเสร็จ ชาวชนบทหันมาปลูกอีกเช่นหอมแดง พริก มันและอื่นๆ เพื่อหารายได้เสริมเลี้ยงครอบครัว ส่วนมากชาวชนบทปลูกหอมแดงเก็บไว้กินได้ทั้งปี แต่ปลูกปีละครั้งในช่วงหลังเกี่ยวข้าว

ผลงานช่วงวิทยานิพนธ์ระยะขั้นที่ 6 การนำเสนอสร้างสรรค์ผลงานนั้นวิถีชีวิตชนบทเลี้ยงไก่ ข้าพเจ้าได้นำวัสดุกระสอบ สังกะสี ไม้ มาสร้างประกอบสร้างสรรค์รูปทรงและรูปแบบออกมาเป็นรูปผลงาน ในภาพผลงานเกี่ยวกับผู้คนในชนบทการเลี้ยงไก่ เพื่อมาเป็นอาหารได้ในชีวิตประจำวัน การเทคนิคของผลงานนี้การมุมมองระยะของน้ำหนักของสี ความรู้สึกระยะไกลของสีน้ำหนักเข้ม เหมือนอยู่ข้างในเล้าของไก่ ในภาพผลงานมีสุ่มไก่ รั้ว ไร่ บรรยากาศภาพในเล้าของไก่ ชาวชนบทเลี้ยงอาหารให้ไก่ และมีเวลาทำจักสานสุ่มไก่ได้ การดำรงวิถีชีวิตของชาวบ้านที่อย่างเรียบง่าย และในชีวิตประจำวันของชนบท

สรุปผลงานในช่วงวิทยานิพนธ์

ผลงานในช่วงนี้ เป็นการรวบรวมความคิดให้มีความชัดเจนขึ้น มีการพัฒนาทั้งทางด้านเทคนิครูปแบบ เนื้อหา มุมมองในการแสดงออกที่จะนำข้อมูลที่พบเห็นได้ทั่วไปในชนบท มาเป็นตัวแทนแสดงถึงวิถีชีวิตของในชนบทในปัจจุบัน ในส่วนรวมของผลงานทั้งเนื้อหาและเรื่องราวของวิถีชีวิตในชนบท ภาพบรรยากาศของเวลาที่แตกต่างในแต่ละชิ้นงาน เพื่อที่จะได้มีความหลากหลาย

ไม่ซ้ำบรรยากาศแต่ละช่วงฤดูกาลของผลงาน สร้างองค์ประกอบของภาพและการสีด้วยค่าของโทน สีหม่นความกลมกลืนกันมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เข้าถึงความรู้สึกของวิถีชีวิตในชนบทอีสานที่การดำเนิน ชีวิตไปตามธรรมชาติอย่างเรียบง่าย การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้ ทำให้ผลงานชุดนี้มีความลงตัวและสมบูรณ์ที่สุด

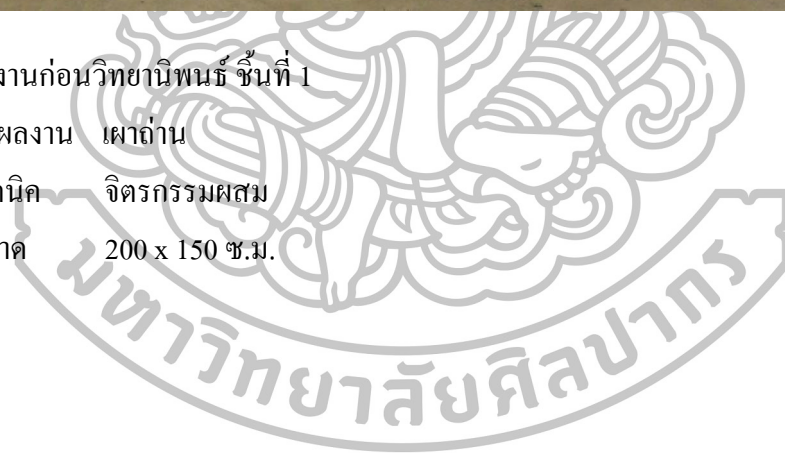

ภาพที่ 37 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน เสาถ่าน

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 200 x 150 ซม.

ภาพที่ 38 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

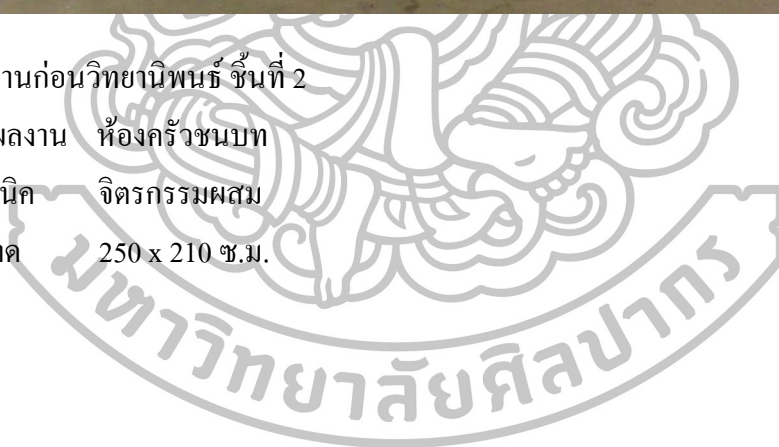

ภาพที่ 39 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน ห้องครัวชนบท

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 250 x 210 ซม.

ภาพที่ 40 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

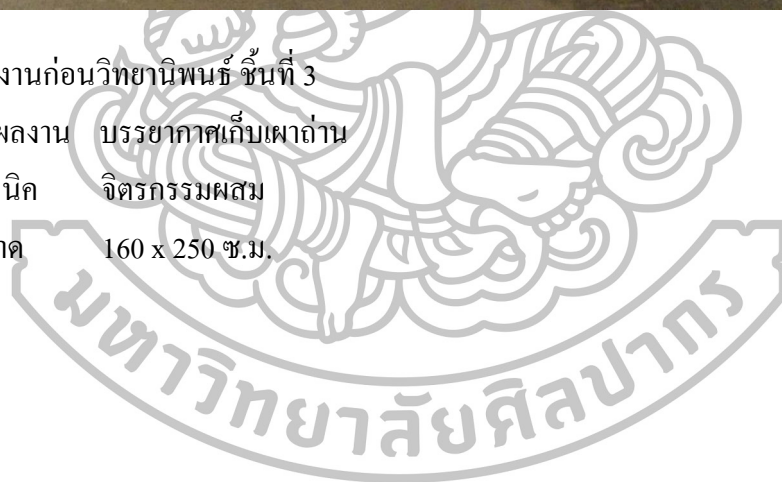

ภาพที่ 41 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน บรยากาศเก็บเผาถ่าน

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 160 x 250 ซม.

ภาพที่ 42 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

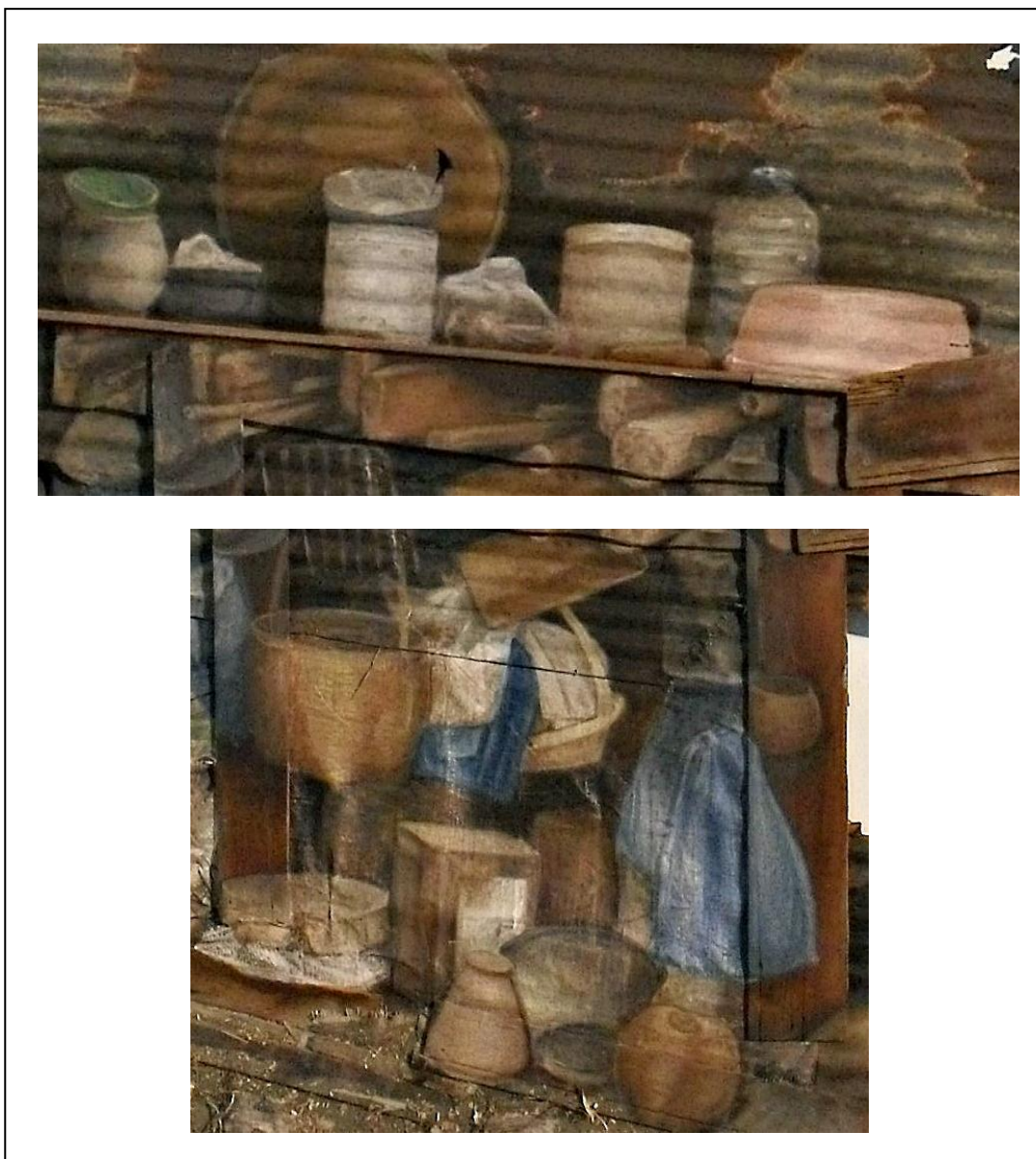

ภาพที่ 43 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน วิถีชนบท

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 170 x 200 ซม.

ภาพที่ 44 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

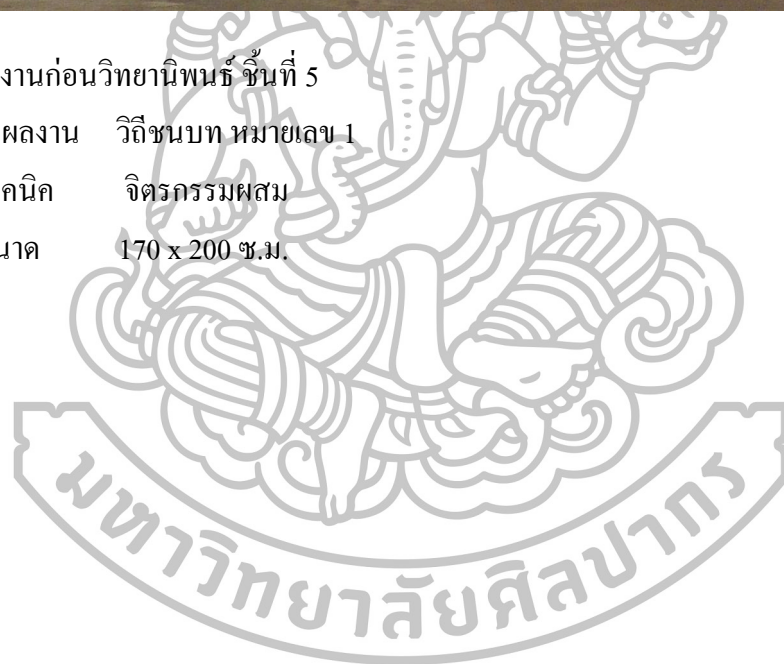

ภาพที่ 45 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน วิถีชนบท หมายเลข 1

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 170 x 200 ซม.

ภาพที่ 46 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

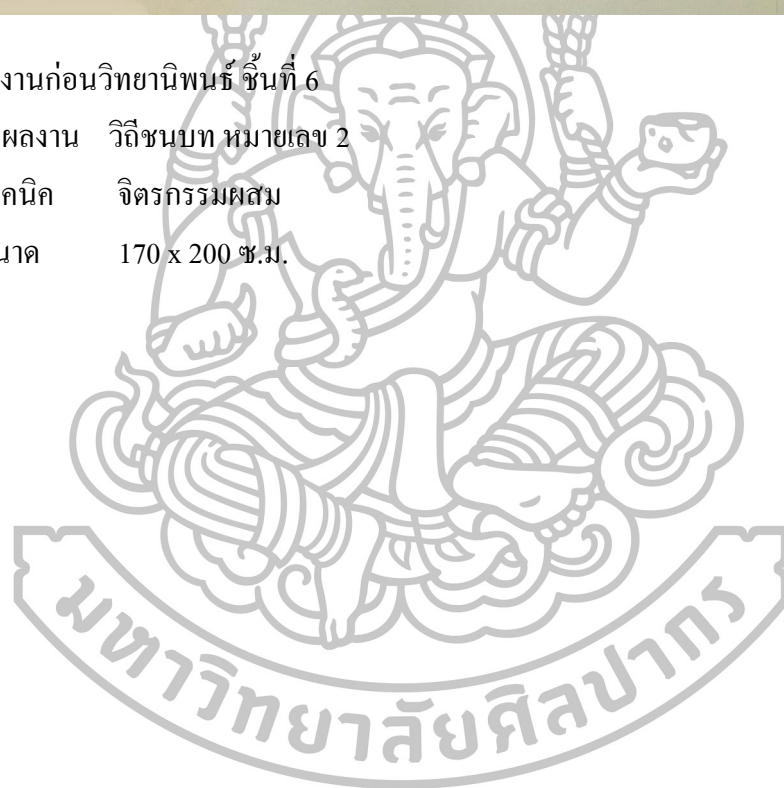

ภาพที่ 47 ผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

ชื่อผลงาน วิชชนบท หมายเลข 2

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 170 x 200 ซม.

ภาพที่ 48 ภาพรายละเอียดผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

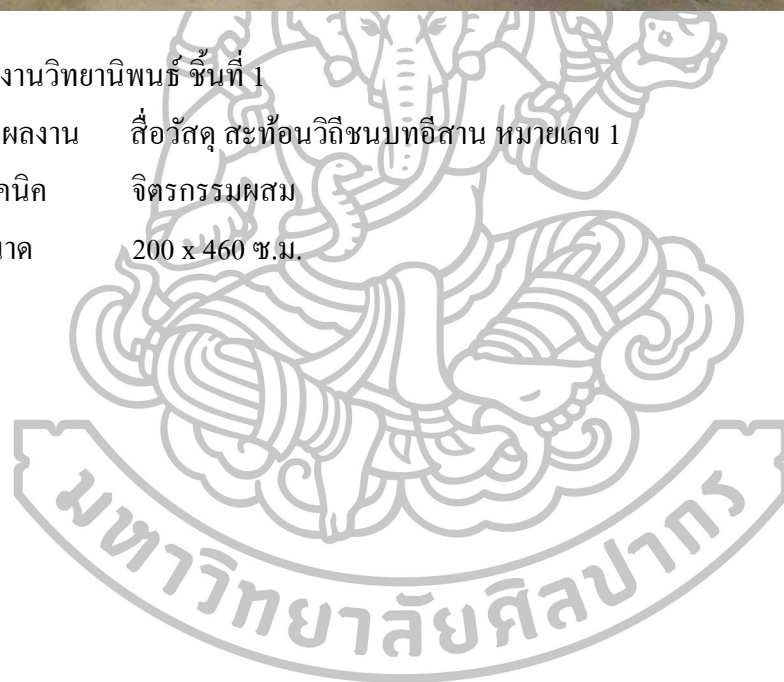

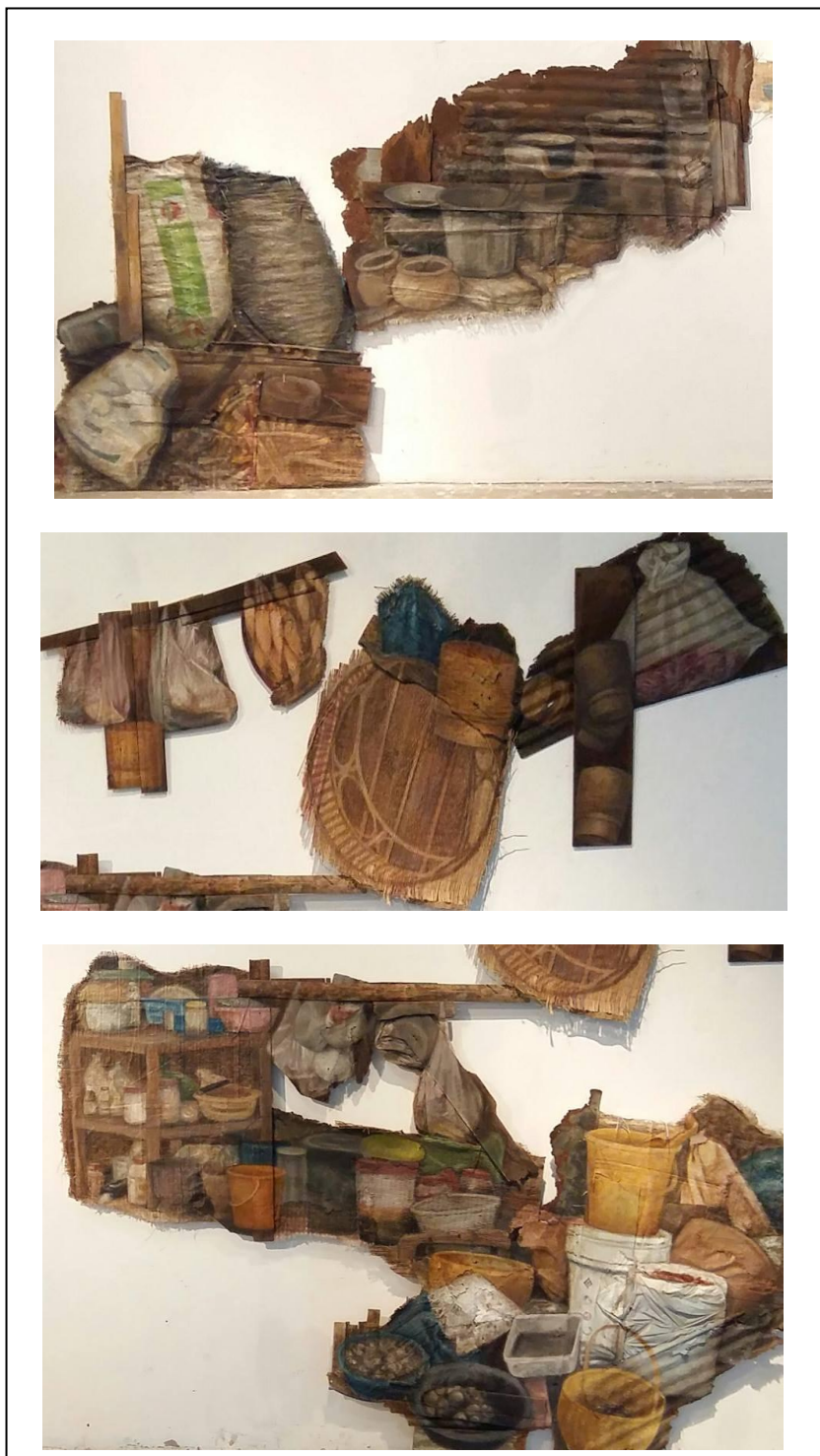
ภาพที่ 49 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

ชื่อผลงาน สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน หมายเลข 1

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 200 x 460 ซม.

ภาพที่ 50 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 1

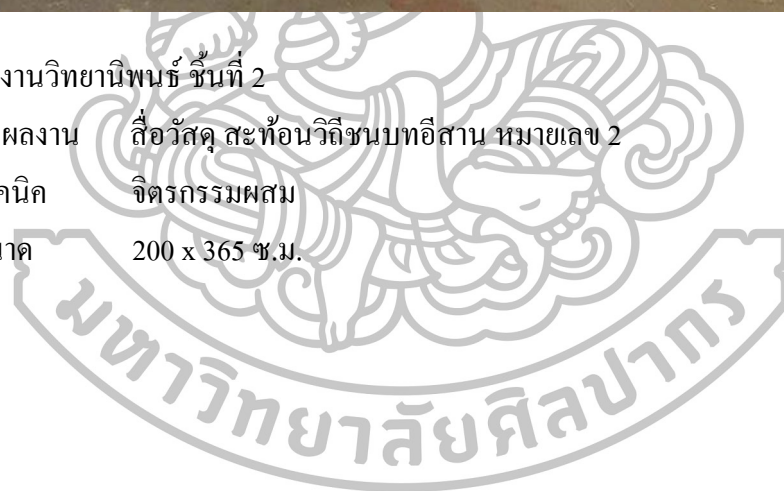

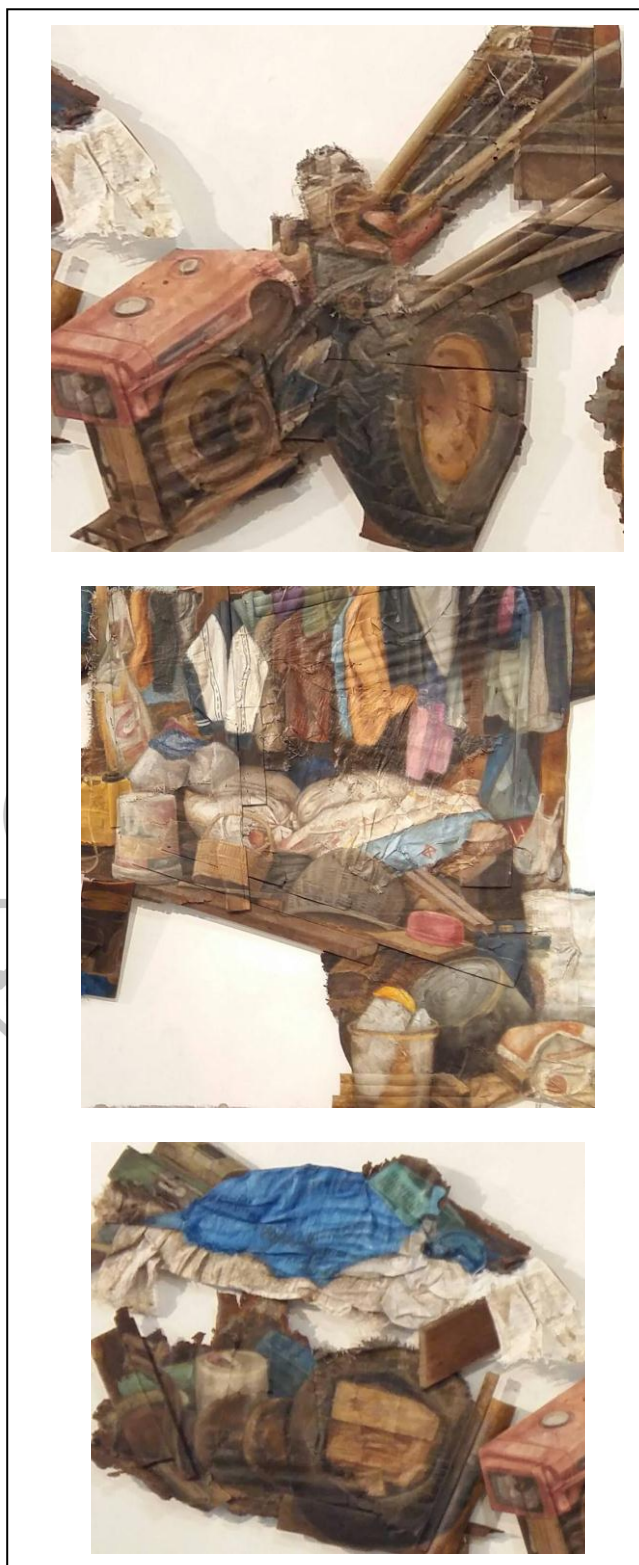
ภาพที่ 51 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

ชื่อผลงาน สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน หมายเลข 2

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 200 x 365 ซม.

ภาพที่ 52 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 2

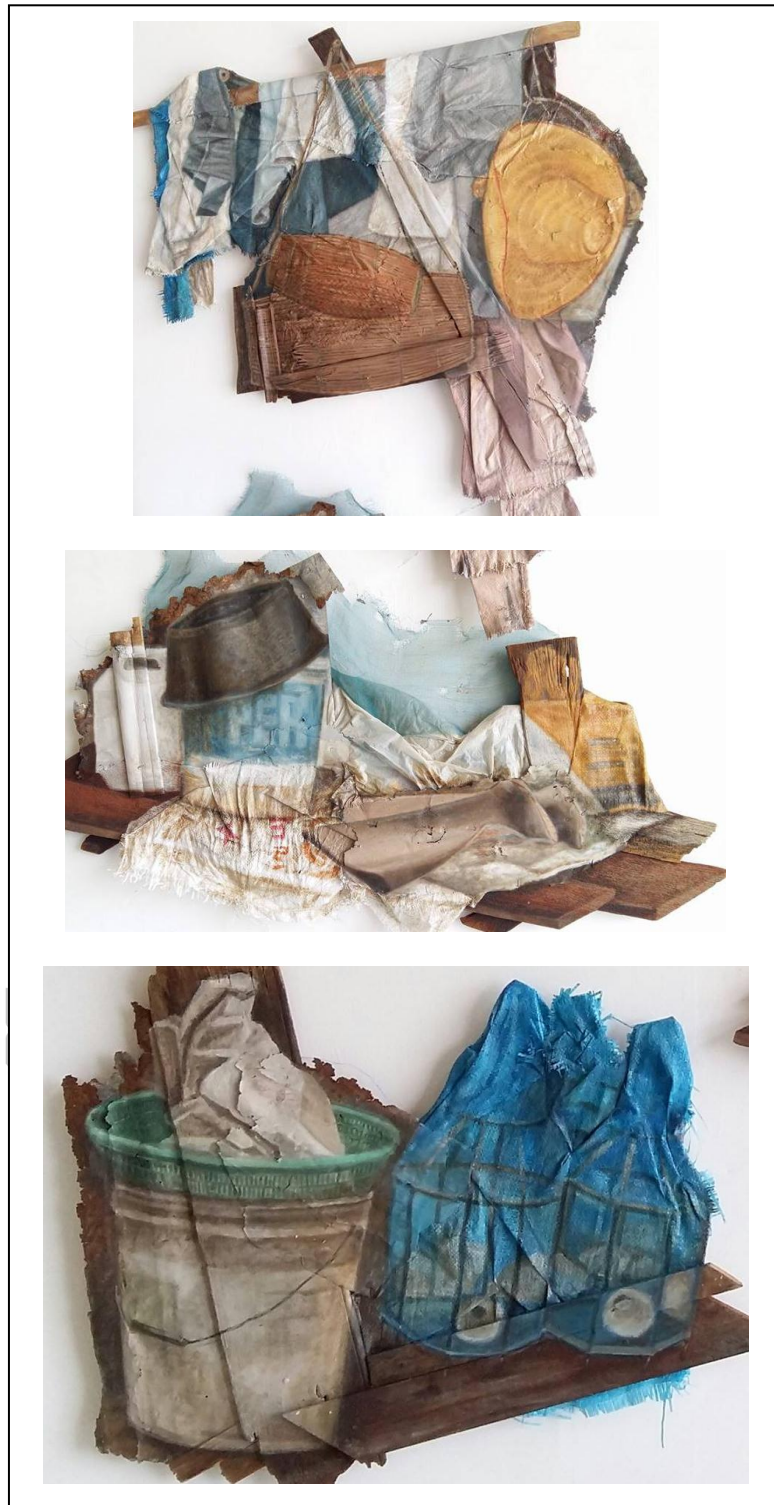

ภาพที่ 53 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ชื่อผลงาน สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน หมายเลข 3

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 170 x 165 ซม.

ภาพที่ 54 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 3

ภาพที่ 55 ผลงานวิธานพนธ์ ชั้นที่ 4

ชื่อผลงาน สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน หมายเลข 4

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 150 x 165 ซม.

ภาพที่ 56 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 4

ภาพที่ 57 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

ชื่อผลงาน สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน หมายเลข 5

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 140 x 195 ซม.

ภาพที่ 58 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 5

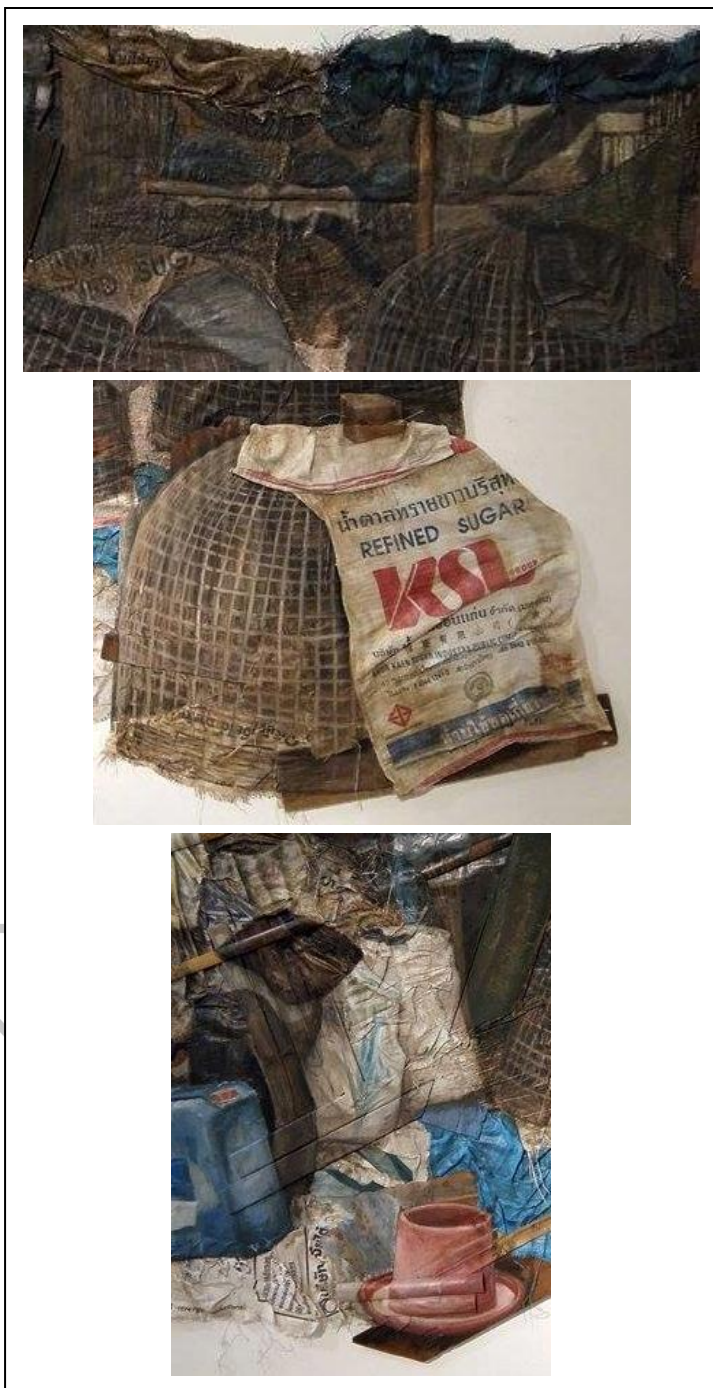
ภาพที่ 59 ผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

ชื่อผลงาน สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน หมายเลข 6

เทคนิค จิตรกรรมผสม

ขนาด 300 x 175 ซม.

ภาพที่ 60 ภาพรายละเอียดผลงานวิทยานิพนธ์ ชั้นที่ 6

บทที่ 5 บทสรุป

จากการสร้างสรรค์ศึกษาวิทยานิพนธ์ชุด “สื่อวัสดุ สะท้อนวิถีชนบทอีสาน” เป็นเรื่องราวและเนื้อหาวิถีชีวิตชนบทที่เรียบง่ายสภาพแวดล้อมในธรรมชาติ เครื่องมือเครื่องใช้เป็นอุปกรณ์เพื่อการทำมาหากิน ชาวชนบทอีสานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการทำนา ชีวิตผู้คนในชนบทจึงมีความสัมพันธ์กับธรรมชาติ การกินของคนชนบทก็อาศัยทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ การกินเป็นอาหารที่หาง่ายตามป่าในธรรมชาติ วิถีชีวิตของชาวชนบทเป็นลักษณะกินอยู่ อย่างเรียบง่าย วิถีชีวิตที่ถ่ายทอดออกมาเป็นวัฒนธรรมที่ดำรงมาแต่ดั้งเดิม ปัจจุบันคงยังมีให้เห็นกันอยู่ เป็นการดำรงชีวิตที่เรียบง่ายสภาพแวดล้อมในพื้นที่ชนบทอีสาน ความสำคัญต่อทัศนคติในการสร้างสรรค์ทั้งด้านความคิดเนื้อหา รูปแบบ เทคนิค ความรู้สึกและอารมณ์ จึงนำสภาพแวดล้อมในวิถีชีวิตชนบทอีสานมาสร้างสรรค์เป็นผลงานศิลปะ โดยมีรูปแบบและเทคนิควิธีการเฉพาะตัวเอง เป็นงานสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมวัสดุผสมผสาน ผลงานสร้างประกอบกันเป็นรูปแบบและรูปทรงนั้นใช้วัสดุความสัมพันธ์กับธรรมชาติ การนำหนักของสีด้วยค่าของโทนสีหม่นความกลมกลืน เพื่อสื่อแสดงถึงบรรยากาศตามธรรมชาติของวิถีชีวิตในชนบทอีสาน โดยแสดงให้เห็นคุณค่าความงามของธรรมชาติสภาพแวดล้อมที่ประสานสัมพันธ์ไปกับคนในชนบทอีสานโดยแท้จริง

ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการศึกษาค้นคว้าวิทยานิพนธ์ชุดนี้สามารถเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจศิลปะได้ศึกษาการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ อีกทั้งยังจะช่วยเข้าใจในการสร้างสรรค์ผลงานของข้าพเจ้าได้ดียิ่งขึ้นและเป็นกระบวนการพัฒนาผลงานช่วงหนึ่งที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในอนาคตต่อไป

รายการอ้างอิง

- ชนากร ต่วนศิริ. “การศึกษาผลงานของมณฑิเยร บูนูมา และกมล เผ่าสวัสดิ์ เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะสะท้อนสังคม.” ปรินญาณพนธ์ปรินญาณหาบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์: ศิลปะสมัยใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.
- รณภพ เตชะวงศ์. *วัสดุและสัญลักษณ์ในจิตรกรรม*. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2552).
- วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. *เครื่องจักสานในประเทศไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์, 2539.
- _____. *นามานุกรมเครื่องจักสาน*. กรุงเทพฯ: เมืองโบราณ. 2553.
- อิทธิพล ตั้งโฉลก. *แนวทางการสอนและสร้างสรรค์จิตรกรรมชั้นสูง*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง. 2550.
- เอี่ยม ทองดี. *ข้าววัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: มติชน. 2538.
- สุริยะ ฉายะเจริญ. *อัตลักษณ์ศิลปะร่วมสมัยไทยจำเป็นหรือไม่*. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558. เข้าถึงได้จาก http://jumpsuri.blogspot.com/2009_03_01_archive.html
- Art Database Rama IX Art Museum. *รายชื่อศิลปิน*. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 พฤศจิกายน 2558. เข้าถึงได้จาก <http://www.rama9art.org/artisan/artdb/artists/home.php?p=profiles&name=Montien%20Boonma>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวอารีรัตน์ ทรงกลด
เกิด	8 มิถุนายน 2529
ที่อยู่	146 ม.6 ต.ท่อม อ.เมือง จ.ศรีสะเกษ 33000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2555	สำเร็จการศึกษาศิลปบัณฑิต สาขาทัศนศิลป์ คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ. 2556	ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาทัศนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ประวัติแสดงผลงาน	
พ.ศ. 2553	ได้ร่วมแสดงผลงานภาพประกอบปฏิทิน 2554 ของบริษัทศรีอยุธยา ประกันภัย โครงการความสุขการให้ ณ ห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลเวสต์ เกต
พ.ศ. 2555	งานนิทรรศการ "ภาพลวงตาแห่งความสุข" โดยนักศึกษาภาควิชาจิตรกรรม คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์ แอ๊ด บอง แกลเลอรี ตลาด บองมาร์เช่ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2556	งานนิทรรศการแสดงผลงานในเทศกาลดอกกล้วยไม้ ครั้งที่ 5 ณ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ จ.ศรีสะเกษ
พ.ศ. 2558	งานนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะนิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 5 ปีการศึกษา 2555 คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ณ หอศิลป์สนามจันทร์ จ.นครปฐม
พ.ศ. 2558	งานนิทรรศการศิลปกรรม "แปร(ล)ร่าง" โดยนักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาทัศนศิลป์ (จิตรกรรม) คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพ พิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร ประจำปี 2558 ที่หอศิลป์ Hof art space งานนิทรรศการศิลปะเพื่อพ่อของแผ่นดิน "กษัตริย์ เกษตร ศิลปะ" ณ พิพิธภัณฑ์เกษตรเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จ.ปทุมธานี
เกียรติประวัติ	
พ.ศ. 2552	ได้รับทุนการศึกษา ของ ดร.ภัทรพล
พ.ศ. 2553	ได้รับทุนการศึกษา ของ มูลนิธิทีสโก้

- ได้รับทุนงานปฏิทิน 2554 ของ บริษัทศรีอยุธยาประกันภัย
- พ.ศ. 2555 ได้รับทุนการศึกษากองทุนส่งเสริมการนักศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ
“มูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์”
- พ.ศ. 2558 ได้รับทุนการศึกษากองทุนส่งเสริมการนักศึกษาการสร้างสรรค์ศิลปะ
“มูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์”

